
Isten levele: Mária

„Boldog, aki hitt” (Lk 1,45)

Isten levele: Mária
„Boldog, aki hitt” (Lk 1,45)

Összeállította Farkas László atya a Váci Egyházmegye 2017-es nyári regionális ifjúsági táboraira
(a dőlt betűs részek a szerzőtől, a többi rész a jelzett forrásokból)

Pál Apostol a korinthusi közösségről írja, hogy Ti vagytok a mi levelünk, amelyet „olvas és megért minden ember... nem tintával, hanem az élő Isten Lelkével, nem is kő táblára, hanem az élő szív lapjaira írva” (vö. 2Kor 3,2-3). Ebben az értelemben Isten levele Mária is. A hagyomány úgy beszél a Szűzanyáról, mint viasztábláról, amelyre Isten szabadon felírhatta azt, amit akart (Origenész; Raniero Cantalamessa: Mária az Egyház tükré, Pécs, 2002, továbbiakban: R, 8. o.). Mária Isten igéjének egy fejezete, hiszen a Dei Verbum (II. Vatikáni Zsinat) a kinyilatkoztatásról azt írja, hogy az „eseményekkel és hozzájuk belsőleg kapcsolódó szavakkal megy végbe”. „A tények is szavak!” – kiált fel Szent Ágoston. Vannak olyan életek és személyek, akik önmagukban profétikusak, pl.: „Ezekiel meg jel lesz nektek: ugyanezt teszitek pontosan ti is, amit ő tett” (Ez 24,24). Ez Máriát is jellemzi. Egyszerűen az, hogy ott áll a kereszt alatt, az egy jel, s méghozzá milyen mély értelmű jel (R10)! Mária az Igével terhes, Ő a látható Szó (Verbum visibile), Ő egy megtestesült szó (R12). *Isten leveléből, Mária életéből 4 fejezetet fogunk elolvasni: az 1. előadás a megtestesüléstől a nyilvános működés kezdetéig, Mária örömről szól. A 2. előadás Mária hitéről szól, amint Jézus nyilvános működése idején tanítványául szegődött. A 3. előadás a remény Anyjaként mutatja be Jézus keresztye alatt. A 4. előadás a Szép Szeretet Anyjáról szól Pünkösdi misztériumában, korunk legnagyobb profétájáról, aki az Egyház Édesanyja.*

A Szűz Mária-tisztelet fontossága:

John Henry Newmann (+1890): „Az áttekintés – legalábbis Európa fölött – megmutatja nekünk, hogy nem a hangsúlyosan Máriát tisztelő vallási közösségek azok, akik megszűntek a Fiát imádni, hanem éppen azok a közösségek, akik az Ő (Mária) tiszteletéről lemondtak” (Prédikációk katolikusok és más hitűek előtt, Stuttgart, 1964, 393; in Leo Scheffczyk-Anton Ziegenaus: Mária az üdvtörténetben, Budapest, 2004. Továbbiakban: S, 19. o.).

Mária egyesíti magában és kisugározza a legnagyobb hittitkokat = élő katekizmus. Bármely hitigazság megkérdőjelezésének, minden hangsúlyeltolódásnak következményei lesznek a mariológiában is és fordítva (S43). Ökumenikus jelzőkészülék-szerepe van (S44). *Minél inkább tagadja valaki, pl. hogy Jézus Szűztől született, annál inkább tagadja Jézus valóságos istenségét vagy emberségét.*

Luther élete végéig tisztelte Máriát (*még ha leszűkített értelemben is*), megszentelte az ünnepeit, és minden nap elénekelte a Magnificat-ot, *követői mára alig tisztelik*. Basile Shlink írja: „Mi, evangélikusok, mennyire hagytuk, hogy elleljen minket a racionalizmus, amely semmit sem értett meg Isten szentségének misztériumából, és amit nem volt képes megérteni, azt félretette. És ahogy elterjedt, kisöpörte az Evangélikus egyházból a Mária-ünnepeket és mindent, ami rá vonatkozik. Be kell vallanom, én azok közé tartozom, akik hosszú éveken keresztül nem tették azt meg, hogy emlékezetükbe vették volna Mária dicséretét, ahogy Luther mondja. És így eltekintettem attól is, amit az Írás mond: ‘Ezen túl boldognak hirdetnek az összes nemzedékek’ (Lk 1,48). Én nem csatlakoztam ezekhez a nemzedékekhez” (R220).

I. Előadás: A „kegyelemmel telítettség” öröme – Szűzanya a gyermek Jézus mellett

Mária méhe volt a szövőszék, amelyben a Szentlélek megszötte az Igének az emberi ruhát, a nászágy, amelyben Isten egyesült az emberrel (Nagy Szent Vazul; R9). *Ennek a frenetikus örömnak a kegyelem volt a forrása.* Mária elvezeti az Egyházat Isten kegyelmének újrafelfedezéséhez. Mit hitt, kért, remélt vagy szenvedett Mária, amiért szentül és szeplőtelenül jött a világra? Mária teljes joggal mondhatja el az Apostol szavait: Isten kegyelméből vagyok az, aki vagyok! (1Kor 15,10; R24).

Mi a kegyelem?

Legközkeletűbb jelentése: szépség, báj, szeretetre méltóság (kharis). A görögben nyelvben ez a két szó kegyelem (kharis) és öröm (khará) szinte összekeverednek: a kegyelem az, ami örömet ad. Máriát arra hívja az angyal, hogy örvendezzen a kegyelemnek: Örülj Mária! (Ave = Khaire; R55). Ha a Kiv 33,19-ben ezt olvassuk: „kegyes vagyok ahhoz, akihez akarok”, akkor abszolút ingyenes, szabad és szándékolt ajándékot

jelent, tetszést és kegyet, mely széppé, szeretnivalóvá és *örvendezővé* teszi a kegyelem címzettjét (R25-26). Az Én 4,1-gyel az Egyház egészen szépnek nevezi Máriát – Tota pulchra. Telve van szépséggel és bájjal, mert telve van az Isteni kegyel és kiválasztással, vagyis a kegyelemmel. Mária szép, mert szeretve van. *Milyen szépségre vágyakozunk, esztétikai vagy természetfeletti szépségre?* Az ortodox Egyház teljesen szentnek (Panhagia) nevezi. Máriában jelen van az összes erény és az ezekből áradó ragyogás. A latin Egyház Szepültelennek vagyis büntelennek nevezi. A kegyelem dönt az ember cselekedeteinek minőségéről: miszerint azok emberi vagy isteni cselekedetek, ideiglenesek vagy örökérvényűek (érdemszerzőek). Kívülről minden rézhuzal egyforma, de ha belül az egyik elektromos áramot vezet, mekkora a különbség a többihez képest (R35). A pszichoanalízis olyan, mint a gyónás kegyelem nélkül.

Mi az ember kegyelem nélkül?

Egy üres ember. A modern embert jogosan borzasztják el a kiáltó különbségek a gazdagok és a szegények között. Nem törődik azonban egy végtelenül drámai különbséggel azok között, akik Isten kegyelmében élnek, és azok között, akik nem élnek Isten kegyelmében. Pascal alkotta meg a világban létező három rend elvét. A test rendje, a szellem rendje és a kegyelem rendje (R36). A test rendje vagy nagysága (szépség, fizikai erő) és a szellemi nagyság között végtelen különbség van. Végtelenül - végtelenebb távolság létezik azonban a szellem és a kegyelem rendje között. Ha valaki azt hiszi, hogy meglehet kegyelem nélkül, ezzel a nem-teljességre ítéli saját magát. Megreked az emberség első vagy második fokán (R36-37). A teológia szerint a kegyelem elsősorban a Szentlélek jelenlétét jelöli a lélekben (Róm 8,11). Ha Isten kegyelme a megdicsőülés kezdete, Isten kegyelmének hiánya, a kárhozat kezdete. Ha valaki úgy él, hogy nélkülözi Isten kegyelmét, olyan mintha kárhozottként élne. Még akkor is, ha nem is képes belátni milyen jóvátehetetlen bűnről van szó (R52). Egyetlen éjszakát sem kellene úgy eltölteni, hogy híján vagyunk Isten kegyelmének. Túlságosan veszélyes. A nap „ne nyugodjék le haragotok fölött” (Ef 4,26). Még fontosabb, hogy ne nyugodjék le Isten haragja fölött. *Ma, amikor mindenki mindent biztosít és egy napra sem megy el biztosítás nélkül sehova, vajon bebiztosítjuk-e legnagyobb értékünket, testi-lelki üdvösségünket? Egyedül a Bűnbocsánat Szentségében nyerhetjük vissza az elvesztett megszentelő kegyelmet.* Bosco Szent Jánosnál az egyik fiú bűnt követett el. A Szent azzal vette rá, hogy magába szálljon és meggyónjon, hogy este, a párnája alá rejtett egy papírt, rajta ezekkel az egyszerű szavakkal: „És ha ma éjjel meghalnál?” Bűnösen élni Isten kegyelme nélkül olyan, mint halottnak lenni a második halállal. És jaj! Mennyi halott járkal az utcáinkon, tereinken! Olykor úgy néznek ki, mint a vitalitás és a fiatalság mintaképei, pedig halottak (R52-53).

Márk evangéliumának kijelentései Máriáról

Mk 3,20-35: „Amikor hazajött, ismét nagy tömeg gyűlt össze, úgyhogy még evésre sem volt idejük. Amikor ezt hozzátartozói meghallották, elmentek, hogy erővel hazavigyék őt, mert azt mondták, megháborodott... A körülötte ülő tömegből szóltak neki: ‘Íme, anyád és testvéreid kint vannak, és keresnek téged.’ Ezt válaszolta nekik, mondván: ‘Ki az én anyám, és kik az én testvéreim?’ Aztán végighordozta tekintetét a körülötte ülőkön és ezt mondta: ‘Íme, az én anyám és testvéreim. Aki Isten akaratát teljesíti, az az én testvérem, nővérem és anyám.’” Jézus tehát elismeri a körülötte ülőket családjának és úgy látszik, hogy elutasítja a testi rokonait (S75-76). Arról, hogy Jézus testvérei eleinte elzárkóztak az igehirdetéstől, a Jn 7,5 tudósít. A 31-35. versek valójában egy új lelki családra céloznak, amely a hit és az Isten akaratának teljesítése révén alakul, és amely mögött elvben a természetes családi kapcsolatoknak vissza kell lépniük. Ehhez a lelki családhoz azok tartozhatnak, akik támogatják Jézust a küldetésében, legkiemelkedőbb módon az Ő Édesanyja. Jézus nagy hatást gyakorol a názáretiekre, messiási igénye azonban kétségekbe ütközik, mivel ismerik Őt, és „kispolgári” (Gnilka) családból való származását (S77). Ez megjelenik Márk, Máté és Lukács evangéliumában is. Mk 6,3: „Nem az ács ez, a Mária fia? És Jakab, József (József), Júdás és Simon testvére? S ugye nővérei is itt élnek közöttünk?” És megbotránkoztak rajta, és elutasították őt” (vö. Mt 13,55 köv.). Azzal kapcsolatban, hogy ezeken a testvéreken (gör. adelphoi) vérszerinti testvéreket kell-e érteni, a Márk 15,40-47-ben olvassuk, hogy „Galileából követte Jézust többek között Mária, az ifj. Jakab és József (József) anyja”. Máté 27,56-ban pedig az szerepel, hogy Mária Jakab és József anyja, ott állt a kereszt alatt. Ebből látjuk, hogy két fivére az Úrnak egyértelműen másik Máriának a fiai. Valószínűleg Klopásznak, Szent József fivérének a fiai, Júdás és Simon. Ezen felül a héber nyelv nem ismer kifejezést az unokafivérekre és hasonlókra, ezért kimondhatjuk, hogy a testvér (gör. adelphoi) szó itt nem édestestvéreket jelent.

Jézus anyja Máté szerint

Máté első fejezetében, Jézus családfájának bemutatásánál a 16. vers megszakítja a férfi nemzés vonalát, és így fogalmaz: „József volt a férje Máriának, akitől született Jézus, a Messiás.” A 20. versben aztán Józsefet nevezik Dávid fiának. Lukácsnál Gábor angyal küldetik ahhoz a Szűzhöz, aki el volt jegyezve Józseffel, aki Dávid házából származott (vö. Lk 1,27). Az Újszövetség nem jelzi Mária leszármazását sem Lévitől, sem Dávidtól (S71-73). A zsidó öröklési vonal mindig apailag haladt. Ha Jézus Dávid Fia volt, csak Józsefen keresztül lehetett az (S74). A názáreti Mária bizonyára az egyszerűekhez tartozott a Földön, akikre illik a Magnificat szava: „Isten leveti a gazdagokat és a hatalmasokat, és fölemeli az alacsony sorsúakat.” Mária a Józseffel való házassága által lett Dávid házának a tagja (S75).

Máté a gyermekségtörténetet József távlatából beszéli el. Ő kapja az utasításokat az angyal által és ő cselekszik. Cselekvésének középpontjában a gyermek áll. Mária azonban teljesen a gyermek mellett áll, míg József inkább a szolgálat oldalán, szemközt a gyermekkel és annak anyjával. A mágusok hódolatának elbeszélése alkalmával is egészen a háttérbe vonul: „Beléptek a házba, meglátták a gyermeket Máriával, az anyjával, és leborulva hódoltak előtte” (2,11). Jóllehet, Mária egyetlen szaváról és cselekedetéről sem értesít, mégis elismeri tiszteletre méltó helyzetét, mivel ő teljesen egyedül áll, egészen a gyermek Messiás mellett. Az írás ugyanis nem így szól: „A mágusok megtalálták a gyermeket, Máriát és Józsefet.” A mágusok hódolatánál a görög prozsküein szó szerepel Máténál, ami általában az Istennek szóló imádást jelenti. 2,15 idézetében Isten nevezi a gyermeket „Fiam”-nak. Ezek beteljesedési idézetek. A „Fiú” szó első ízben történő kimondása magának, Istennek van fenntartva (S83-85).

József igaz ember volt, ezért Máriát nem akarta a nyilvánosság előtt megszégyeníteni, és úgy döntött, hogy titokban bocsátja el. Különböző magyarázattípusok vannak (S80-81). A legvalószínűbb, hogy József nem gyanúsítja Máriát hűtlenséggel, az isteni beavatkozás előtti szent félelemből nem akart egyetlen olyan gyermeket sem a sajátjaként és egyetlen olyan nőt sem a feleségül elfogadni, akik számára oly nyilvánvaló módon Istenéi (S82). Az angyal természetfeletti bátorítására van szüksége Józsefnek: „*Ne félj attól, hogy feleségül vedd Máriát, mert a benne fogant élet a Szentlélektől van!*”. A „*Ne félj!*” az egész Ószövetségben mindig olyankor jelenik meg, amikor a Szent Isten megnyilvánulása előtt az ember megrendül, és szinte összezsugorodik méltatlanságának súlyától. József előbb habozik, aztán mégis elhatározza, hogy Máriát feleségként magához veszi és a gyermeknek nevet ad, az angyal felszólításának engedelmességgel (vö. Mt 1,18-25). Isten Józsefhez intézi utasításait, amelyeket a tettek embereként *halogatós nélkül* véghezvisz (S83). Ezzel Jézust fölveszik Dávid utódai közé. Az eljegyzés már magában hordta a házasságkötés jogérvényét, így a jegyes már feleség volt, még ha az otthonba fogadás és a házastársi közösség megkezdése nem is következett be. Mária törvényes felesége volt Józsefnek, aki a házasságban mindvégig megőrizte Mária szüzességét. Jézus törvényes Fia volt Józsefnek, mert már az ő érvényesen megkötött házasságukban fogant, az ő felesége méhében férfi közbejötté nélkül, a Szentlélektől. Ágoston megmagyarázza, hogy a házasságnak minden java teljesezik Krisztus szülein: a gyermek, a hűség és a szentség. M. J. Scheeben: Úgy tűnik, hogy a szüzesség kizárja a házasságot, ám meg kell különböztetnünk a matrimonium ratumot (=érvényes házasságot) a consummatumtól (=elhált házasságtól). József és Mária házasságában semmilyen hiányosságot nem láthatunk, hanem éppenséggel annak legeszményibb alakját. Tökéletes a *gyermek javára nézve (szeretettel vállalják, jószágon táplálják és vallásosan neveljék), a hűségre és a szentségre való tekintettel* is (minél magasztosabb az Istenhez tartozás, aminek erejében az egyik személy a másikat felveszi magába, annál erősebb a kötelék két ember között). A házasságban is szükséges egyébként az önuralom mint a szeretet jele (vö. 1Kor 7,29; 1Tessz 4,4), *különösen* például a házastárs betegsége idején (S219-220). E házasságban a szeretet, a felek hívő magatartása és szentsége alapján mélyebb, derűsebb és hűségesebb volt, mint a szokványos házasságokban (S226).

Lukácsi Mária-kép

Lukács Mária szempontjából írta meg a gyermekség történetét, amelybe három himnuszt illesztett (*Magnificat, Benedictus (Zakariás éneke), Simeon éneke*; S85). Itt a gyermek nevét Isten állapítja meg, de az anya adja neki. A Magasságbeli Fiának fogják hívni. Az egész Szentírás csak Noéről (Ter 6,8) és Mózesről (Kiv 33,12-17) mondja, hogy „kegyelmet talált Istennél”. A beárnyékol (episzkiazein) szó nem áll semmilyen nemi összefüggésben. Először a Sínai-hegyére ereszkedett le a felhőben levő dicsőség, miközben Mózes bement a felhőbe (vö. Kiv 24,15-18), majd a szent sátorra, ami Izraellel vándorolt a pusztai úton (Kiv 40,34-37), és végül betöltötte a templomot (1Kir 8,10; 2Krón 5,13). Máriára úgy száll le a Szentlélek, amint a teremtés kezdetén a vizek fölött lebegett (tehát teremten és nem nemzően; Ter 1,2; S88). A

Szövetség szekrénye Dávid által Jeruzsálemben történt átvitelének leírásakor látjuk, hogy az átvitelt a nép öröme, illetve Dávid tánca kíséri (2Sám 6,2-17). Ennek megfelel Lukácsnál Erzsébet felujjongása és János megmozdulása (tánca) anyja méhében. Továbbá 2Sám 6,9: „Hogy jöhet hozzám az Úr ládája” és az, hogy az Úr ládája három hónapig ott maradt Obed Edom házában, megfelel Erzsébet kérdésének: „Hogy lehet az, hogy Uramnak Anyja jön hozzám?” (Lk 1,43), és hogy Mária ott maradt három hónapig. Az „Uramnak Anyjában” (Lk 1,43) utalást láthatunk az Isten Anyjára, még ha az Újszövetség nem is használja e fogalmat. A kételkedő Zakariással szemben Erzsébet Máriát boldognak magasztalja hite miatt. János, az asszonytól születők közül a legnagyobb (Lk 7,28), és Erzsébet, a Szentlélekkel eltelt, köszönti a náluknál is nagyobb érkező Messiást. Feltűnő azonban a kifejezés módja. Erzsébet nem azt mondja, hogy „az én Uram meglátogat engem”, hanem hogy „Uramnak Anyja jön hozzám.” Mária azonnal továbbítja ezt a neki szóló dicséretet Istennek a Magnificat-ban (S88-90).

Simeon megjövendöli, hogy Mária lelkén is tör fog áthatolni, így az Édesanya is együtt szenved majd vele (*a Megváltó társaként*). „Amikor beteltek a napok” (Lk 1,13.57; 2,6.21; 1,26.36) ismétlődő formulaként Malakiás jövendölésének beteljesedésére utal: „akkor mindjárt eljön templomához az Úr, akire vártunk” (Mal 3,1b). Simeon és Anna fölismerik, *hogy beköszöntött a végidő* és magasztalják Istent. A tizenkét éves Jézus megtalálásakor az Édesanya kérdése: „Gyermek! Miért tetted ezt velünk? Lásd, atyád és én fájdalmasan kerestünk téged.” Az „atyád és én” mondat nem a szüzi fogantatást kérdőjelezi meg, hanem az ellentétet szolgálja. A törvény szerinti atyával szembeállítja a valódi és egyetlen Atyát (ez Isten és ennél fogva nem József). „Miért jöttök, hogy keressetek engem? Nem tudtátok, hogy nekem abban kell lennem, ami az Atyámé?” Ezzel Jézus kinyilvánítja teljes és kizárólagos odaadását az Atyának. A „kell” elválasztja Jézust a szüleitől és azt mutatja, hogy csak egyetlen Atyát ismer. Jézus lemond az „atya” megjelölésről Józseffel kapcsolatban, de az Atya neve Jézus szájában felhangzik. Az anyának tanítvánnyá kell válnia. Mária megérti, hogy nem hivatkozhat anyai előjogaira, mert Jézus egészen az Atyáé. Ki is ez a gyermek? A Magasságbeli Fia, aki túlszárnyalja Jánost, a legnagyobbat az asszonyok szülöttei közül. Nevéhez hozzáfűzik az Ószövetségben Jahvét megillető „Küriosz” (Úr) címet. Szabad tehát a beárnyékolat, az Uramnak Anyját, Istenanyának nevezni. Az apa nélküli fogantatást kifejezetten mondja ki a híradás jelenete. Lukács számára Mária bizonyára az elsőrangú tanú is volt a gyermekség-evangélium számára. Ezért közölte kétszer, hogy Mária „szívében megőrizte mindezen dolgokat” (2,19.51). Lukács Máriát szemlélődő alakként ábrázolja.

A Lukács-féle gyermekség-evangéliumban erős Mária-tisztelet tagadhatatlan vonásai találhatók (S94-95). Magától Istentől kap elismerést a híradás jelenetében, aztán Erzsébettől. Luthernek és sok protestánsnak az a félelme, hogy a Mária iránt tanúsított tisztelet csökkenthetné Krisztus dicsőségét, teljesen idegen Lukács számára. Éppen az „Uramnak Anyja” fordulat hangsúlyozza, hogy a kettőt nem versengésként, hanem egységként kell látnunk. Mária tudatában van annak, hogy nagyot tett vele a Hatalmas. Simeon is magasztalta Máriát. Így joggal mondhatjuk, hogy az evangélista képet rajzolt az Úr Édesanyjának tiszteletére.

Az istenanyaságnál is nagyobb boldogság: Mária hite és tanítványsága

Csak Lukács hagyományozta ránk az egyik asszony magasztalását a nép köréből: „Boldog a méh, amely téged hordozott, és az emlők, amelyek tápláltak téged.” De ő ezt mondta: „Hát még azok milyen boldogok, akik hallgatják az Isten szavát és megtartják” (Lk 11,27-28). Ily módon Jézus segít megérteni annak az asszonynak és nekünk is, hol keresendő Anyjának igazi nagysága. Valóban ki volt, aki Máriánál jobban emlékezetébe véste Isten szavait? Akiről a Szentírás kétszer is azt mondja, hogy mind emlékezetébe véste szavait, szívében gyakran elgondolkozott rajtuk? (Vö. Lk 2,19-51; R71.) Jézus látszólag Édesanyját kisebbítő szavait tehát, valójában Édesanyjának szóló dicséretként kell értelmeznünk, különben Lukácsnak el kellett volna felednie, amit a második fejezetben mondott, miszerint Erzsébet is boldognak magasztalta Máriát: Boldog vagy, mert hittél annak beteljesedésében, amit az Úr mondott neked (vö. Lk 1,45). Ez a népből való asszony *tehát már meg is* valósítja azt a magasztalást, mely minden nemzedéken keresztül (1,48) be fog következni (S100-103).

Mária hitt és így az Úr anyja lett (R59-60). Az Úr szolgálója vagyok, teljesedjenek be hát rajtam szavaid! (Lk 1,38) Mintha azt mondaná Istennek: Íme, egy írotábla vagyok (Órigenész). Mária felajánlja magát Istennek, mint egy fehér lap, amire Isten azt írhat amit akar. Mária teljes magányt élt át. Kinek tudja megmagyarázni azt, ami történt vele, ki fog hinni neki, *hogy szüzen fogant?* Bizonyára ismerte mi van a törvényben, vagyis ha a lány házasságkötéskor nem érintetlen, az apai ház kapuja elé vezetik, és városának

férfijai agyonkövezik (MTörv 22,20; R64; vö. melléklet: történet).

Hinni annyit tesz, mint előremenni azon az úton, ahol minden útjelző tábla azt mondja: vissza! vissza! Hinni annyit tesz, mint olyat tenni, ami miatt teljesen az abszolút karjaiba veted magad (Kierkegaard; R64-65). Hitt, mielőtt bármilyen megerősítést kapott volna a dolog megtörténtéről. Mária az első azok közül, akik hittek anélkül, hogy még láttak volna (Jn 20,27; R66).

Mária is feltett egy kérdést az angyalnak: Hogyan válik ez valóra, mikor férfit nem ismerek? (Lk 1,34) – de teljesen más lélekkel tette, mint Zakariás. Ő nem azért kér magyarázatot, hogy *mindent kimerítően megértsen*, hanem hogy tudja, miként teljesítse Isten akaratát (R61). Tehát a „fiat” (legyen) amit Mária kimond, teljes és feltétel nélküli. Mária „fiat”-ja egy emberi teremtmény emberi igenje. Mária szava az emberiség szava volt, és az ő „igenje” az egész teremtés „ámenje” Isten igenjére (K. Rahner; R62). Zakariás nem hitt Istennek, ezért megnémult, Mária hitt, ezért énekelt (Magnificat).

Mária nem azt mondta: vallásos vagyok a magam módján

Mária hite szubjektív hit, teljes ráhagyatkozás Istenre, de objektív közösségi hit is. Ugyanis nem egy szubjektív, mindentől elszakított Istenben hisz, aki csak neki mutatja meg magát titokban. Mária nem hitt volna az angyalnak, ha az egy másik Istent nyilatkoztatott volna ki neki, akiben ő nem tudta volna felismerni Izrael népének Istenét. A neki megmutatkozó Istenben felismeri az ígéretek Istenét, Ábrahámnak és utódainak Istenét. Mária alázatosan csatlakozik a hívők seregéhez (R78). Külső dolgok tekintetében is alkalmazkodik ehhez a hithez, aláveti magát a törvény minden előírásának. Körülmetélteti a gyermeket, bemutatja a templomban, szintén aláveti magát a tisztulási rítusnak, illetve húsvétkor felmegy Jeruzsálembe (R78).

A Katolikus Egyházban: hinni elsősorban annyit jelent, mint csatlakozni az Egyház hitvallásához. Nem elég csak a szubjektív hit, ami a Biblia személyes értelmezésén vagy saját szűk csoportunk értelmezésén alapszik, mert így anélkül, hogy észrevennénk, lassan már jobban hiszünk magunkban, mint Istenben. Nem elég azonban a kizárólagos objektív, dogmatikus hit sem (R80). Halott hitté válik, ha nincs mögötte belső személyes én-te kapcsolat Istennel. Nélküle összeomlik, ha bármilyen okból válságba kerül az ember kapcsolata az Egyházzal. Az Egyház dogmatikai hite, megőrzi a hit személyes aktusát, s lehetőséget nyújt arra (*mint egy nagy látószögű objektív*), hogy átöleljek egy olyan Istent, aki mérhetetlenül hatalmasabb az én szegényes tapasztalatomnál. Azzal, hogy csatlakozom az Egyház hitéhez, magamévá teszem mindazok hitét, akik előttem jártak: az apostolok, a vértanúk, az egyháztanítók hitét (R81).

Isten azt szereti, aki örömmel adakozik (2Kor 9,7)

Mária örömmel mondta ki Istennek a maga igenjét. A „fiat”, vagy „legyen” az eredetiben óhajító módban áll (génoito). Nem egyszerűen beletörődő elfogadást, hanem élő vágyat fejez ki, mintha ezt mondaná: „Egész lényemmel én is kívánom azt, amit Isten kíván. Teljesedjék be hamarjában az, amit akar” (R67). Mi hányszor lehajtott fejjel, összeszorított fogakkal, rosszul titkolt beletörődéssel mondjuk: „ha már nem lehet kikerülni, hát legyen meg a te akaratod!” Mária megtanít rá, hogy másként mondjuk, mivel tudjuk, hogy Istennek felénk irányuló akarata, végtelenül szebb minden saját tervünkénél. „A béke és nem a pusztulás terveit” (Jer 29,11) gondolta ki rólunk. Szükséges ament mondani, ha nem Istennek, aki a szeretet, hát valami másnak, ami csak hideg, bénító szükségszerűség: a sorsnak, a végzetnek. Az ember nem valósíthatja meg önmagát anélkül, hogy ament, igent mondana valakinek, vagy valaminek, de mennyire más és lehangoló ez a pogány amen a keresztény amenhez képest. Hiszen ezt annak mondod, aki teremtett téged, aki nem hideg, vak szükség, hanem szeretet. (vö. Faucault imája; R86) Mária megszemélyesített amen Istennek. Egy menyegzői igen (R68). Mária fiat-ja a szabadság első igazi kinyilvánítása volt, ami csak valaha létezett a világtörténelemben. Mert az igazi szabadság nem az, hogy megteszem, vagy nem teszem meg a jót, hanem az, hogy szabadon megteszem a jót. Talán nem volt szabad akarat Krisztusban, s az nem annál szabadabb minél kevésbé szolgálhatja a bűnt? Isten nem tudja nem akarni és nem tenni a jót, erre úgymond kényszeríti a saját léte. S mégis mi van szabadabb Istennél? (R70)

II. Mária a hit zarándokútján: Jézus nyilvános működése idején

Nem kellene azt gondolnunk, hogy Mária csak egyszer hitt, s az elég volt neki egész életére. Isten művei egy kezdeti ígérettel nem vésődnek bele mechanikusan egyszer s mindenkorra egy szabad alanyba. Ami az elején egy pillanatra világos volt, mert a Lélek ilyenné tette, lehet, hogy a későbbiekben nem lesz az. Vajon jól értettem, nem értettem félre, ha nem is Isten beszélt? Mennyit gyötrődhetett Mária az angyali üdvözlét után, ha belegondolt abba a látszólagos ellentétbe, amit saját helyzete és aközt vélt felfedezni, amit az Ószövetségben ismertek a Messiás alakjáról (R72)! Hányszor kellett Józsefnek – éppen neki! – biztatni és nyugtatni őt, mondván hogy nem követett el bűnt, hogy nincs ebben véték, hogy ártatlan és nem tévedett. Vagyis hányszor kellett ismételnie neki azt, amit ő maga is az angyaltól tudott meg álmában: „Ne félj, hiszen a benned fogant élet a Szentlélektől van” (Mt 1,20). Korábban túlzottan a kiváltság kategóriájával magyarázták a Szűzanya nagyságát, s nemcsak azt hangsúlyozták, hogy mentes volt az áteredő bűntől és romlástól, hanem a kétségektől, kísértéstől, fáradtságtól, tudatlanságtól, haláltól. Ily módon ahelyett, hogy Jézushoz társították volna, teljesen eltávolították tőle, aki meg akarta tapasztalni mindezeket. Festményeken gyakran testetlen, idealizált teremtménynek látjuk Máriát, mintha nem is a földön járna, s a Földre is csak azért született, hogy csodát mutasson (R133).

A II. Vatikáni Zsinat nyomán nem annyira a kiváltság kategóriájával akarjuk magyarázni Mária egyedülálló szentségét, hanem mint aki maga is hitben járt, sőt fejlődött („haladt előre”) a hitben (LG 58, R73).

Mi szokott történni a szentség útján, miután a lélek eltelt kegyelemmel és nagylelkű választ adott a hit igenjével, s elkezdte gyakorolni az erényeket? (R131) Eljön a hit éjszakája, a kiüresedés ideje. Ez a kiüresedés a kereszttel teljesen teljesebbé válik, de jóval hamarabb elkezdődött. *Simeon jövendölése után*, Názáretben is, de különösen Jézus nyilvános működése idején, Mária a hit zarándokútján haladt előre (II. János Pál, *Redemptoris Mater* enciklika 17; R132).

Mária annak ellenére, hogy ő volt Jézus anyja, szenvedésből tanult engedelmisséget. Nem abban az értelemben, hogy korábban megtagadta volna az engedelmisséget, hanem egyre nagyobb engedelmisség szükségeltetett ahhoz, hogy túl tudjon jutni egyre nagyobb megpróbáltatásokon. Ilyen értelemben tanulta Mária a hitet és az engedelmisséget. Nem olyan anyánk van, aki nem tudna együtt érezni gyöngeségeinkkel, fáradozásainkkal, kísértéseinkkel, mivel hozzánk hasonlóan „mindenben próbára téve, a bűntől azonban mentes maradt”, mint Jézus (Zsid 4,15).

Amikor *háromnapos lázas keresés után* akadtak rá Jézusra a templomban, akkor kezdődött el *Mária számára* a kiüresedés húsvéti misztériuma. Jézus és Mária közé egy másik végtelenül fontosabb akaratot ékeltek, amely másodrangúvá tett minden más kapcsolatot, még a hozzá fűződő fiúkapcsolatot is. *Jézusnak a kánai menyegzőn elhangzott szavai* „Mit akarsz tőlem asszony?” keményen és sértően hangzanak, s távolságot vonnak Jézus és anyja közé. Anyja kénytelen könyörögni még azért a jogáért is, hogy láthassa a Fiát és beszélhessen vele. Egy nap miközben Jézus a népet tanította, odaért Mária néhány rokonával és beszélni akart vele. Talán anyja aggódott az egészsége miatt, ami a legtermészetesebb egy Édesanyánál, hiszen kevéssel korábban az áll, hogy Jézusnak még évésre sem maradt ideje (Mk 3,20; R136). Nem tör utat magának a tömegben, nem szerez érvényt annak, hogy ő az anyja. Ellenkezőleg, kint marad és mások mentek be Jézushoz, hogy szóljanak neki. És aztán ezt kell hallja: „Ki az én anyám és kik az én rokonaim?” (Mk 3,33) Micsoda megaláztatást, szenvedést jelentettek neki azok a szavak. Ma tudjuk, azokban a szavakban inkább dicséret, semmint szemrehányás rejtett, de ő lehet, hogy nem tudta azt. Legalábbis abban a pillanatban nem, és akkor csak az elutasítás keserősége volt. Valószínűleg Máriának el kellett mennie anélkül, hogy látta volna a Fiát és beszélt volna vele. Egy asszony a tömegből lelkesen odakiáltotta Jézusnak: „boldog a méh, amely hordott és az emlő melyet szoptál”. Ez olyan dicséret, amely egymagában képes boldoggá tenni egy édesanyát. De Mária, ha jelen volt, vagy utóbb elmesélték neki, nem sokáig élvezhette a dicséretet, mert Jézus rögtön sietett kijavítani: „hát még azok milyen boldogok, akik hallgatják az Isten szavát és hűségesek is maradnak hozzá!” (Lk 11,27-28; R137.)

Szent Lukács megemlíti az Evangéliumában, hogy volt a kíséretében néhány asszony, akikkel Jézus jót tett. Ezért vagyonukból gondoskodtak róla (Lk 8,2-3), vagyis neki és az apostoloknak elkészítették az ételt, mostak rájuk, megjavították a ruhájukat. Ezek között az asszonyok között nem szerepel a felsorolásban az Anyja, pedig mindenki tudja, mennyire szeretné egy édesanya, ha ő végezhetné el ezeket a szolgálatokat a fiának, különösen ha az Úrnak szentelt fiúról van szó. Íme a szív teljes áldozata. Máriának is át kellett mennie a maga kenózisán. Jézus kenózisa (kiüresedése) abban állt, hogy ahelyett, hogy érvényt szerzett

volna a jogainak és isteni kiváltságainak, kivetkőzött belőlük, felvette a szolga alakját és külsőleg olyannak látszott, mint más emberek. Mária kenőzisa abban állt, hogy ahelyett, hogy érvényt szerzett volna a Messiás anyját megillető jogainak, hagyta magát kivetkőzni belőlük, s külsőleg olyannak látszott, mint más asszonyok. Az, hogy Krisztus az Isten fia, nem kímélte meg őt semmilyen megaláztatástól, hasonlóképpen Máriát sem kímélte meg semmilyen megaláztatástól az, hogy Isten Anyja (Fil 2,6-12; R138).

Az a fiú, az ő fia volt, egyetlen támasza az életben, de neki le kellett mondani mindarról, ami emberileg felemelő volt a hivatásában, maga a fiú teremtett számára olyan helyzetet, hogy ne tudja semmilyen evilági előnyét élvezni az anyaságának. Úgy követte Jézust, mintha nem lenne az anyja, noha az volt. Jézusnak nem volt hova lehajtania a fejét, Máriának pedig nem volt hova lehajtania a szívét (József ekkor valószínűleg már nem élt). Az addig is meglévő anyagi szegénységhez Mária hozzáadta a lelki szegénységét is. Nem támaszkodhatott semmire, sem a múltra, sem a jövőre, sem a kinyilatkoztatásokra, sem ígéretekre, mintha nem tartoztak volna hozzá, s soha nem is léteztek volna a számára (R139).

Jézus úgy viselkedett az Anyjával, mint egy igényes lelki vezető, aki amikor észreveszi, hogy kiváló lélekkel van dolga, nem hagyja, hogy elvesztegesse az időt, nem engedi, hogy leragadjon a természetes vigaszok és érzelmek között, hanem magával húzza egy megállás nélküli futásba a totális kiüresedés felé, az Istennel való egyesülés reményében. Jézus megtanította Máriának az önmegtagadást, anyját személyesen élő szóval vezette. Jézus egyik kezével hagyta magát vezetni az Atyától a Lélek által, ahová akarta: a pusztába, másik kezével Jézus az anyját vezeti ugyanarra a futásra, hogy ő is megtegye az Atya akaratát (R140).

Mária Krisztus tanítványa

A János Evangélium csak kétszer hivatkozik kifejezetten Jézus Anyjára, szerkesztői szempontból azonban jelentős helyen (*kánai menyegző* (2,1-12); *keresztrefeszítés* (19,25-27)): Jézus nyilvános működésének a kezdetén és végén (S103-105). A kánai menyegzőn *hallgatólagos* kérešként értelmezhető Mária közlése. Nem pusztá közlésként érthette Jézus, hiszen így válaszol: „Mit akarsz tőlem asszony?”, ami ilyesmit jelent, hogy „Ne avatkozz az én ügyeimbe, hagyj békét nekem.” A megszólítás („asszony”) ugyan nem tiszteletlen, de bizonyos távolságtartást jelent. Máriának most a nyilvános működés idején vissza kell vonulnia, de később, ha elérkezik az óra, anyai feladatot fog kapni. Erre és Jézus szavára, hogy „Még nem jött el az én órám”, az Édesanya úgy reagál, hogy felszólítja a szolgákat, hogy tegyék meg, amit Jézus mond. Mária kihallotta, hogy Jézusnak van valami terve, még ha a válasz titokzatos is maradt számára. Tolakodásmentesen akarja Fia cselekvését támogatni. Ez Mária hite az Isten titkaiba való végső betekintés nélkül, szolgáló segítőkészség és hűséges kitartás az eltávolodó Fiú mellett. Felhívása a szolgákhoz nem előzi meg Jézus cselekvését, mert feltételes és általánosító (S106-108).

Az asszony a Jn 19,26-ban („asszony, nézd, ő a te fiad!”) sem jelent semmi leértékelőt. Ő a segítőtárs (Ter 2,18) az új Ádám oldalán, az ellen-Éva. Megfontolandó itt a hit (Máriáé!) és a csoda közötti kapcsolat. Nem az Édesanya hite van a csoda kezdetén? *Sejtetett utalás van itt a szövetségkötésre a Sínai-hegyen, ahol a nép megígéri, hogy mindent megtart.* Mária, mint szövetségi közvetítő, hitében felszólít rá, hogy mindent tegyenek meg, amit Jézus mond. Kiv 19,8; 24,3.7: „Mindent, amit Jahve parancsolt, meg akarjuk tenni” (S109). A Menyegző képével új korszak köszönt be. Jézus a tulajdonképpeni vőlegény. Jézus a jobbik bort ajándékozza, amikor pedig eljön az Ő órája, a kereszten az üdvösség (örök menyegző) borát, saját véré. Abban az órában a Vőlegény Krisztus (új Ádám) átszúrt oldalából születik a menyasszony, az új Éva (az Egyház, akinek az ősképe itt az engedelmes „asszony”, vagyis Mária). Az „asszony” megszólítás nem jelenti az Anya lefokozását a többi asszony szintjére, hanem az Anyának, mint asszonynak a feladatát pontosítja. Míg a tanítványokról azt mondja, hogy Jézusnak első csodajelében való kinyilatkoztatása alapján hittek benne, az Anyáról ezt nem állítja. Az Édesanya az ötödik versben feltétlen bizalmat tanúsít, szinte szövetségi közvetítőként szólítva fel a szolgákat (LG 58). Anyja közbenjárására elindította Jézus a Messiás csodatetteinek sorát (S110).

Soha a legkisebb jele az ellenkezésnek, visszavágásnak vagy önigazolásnak. Mária részéről soha egyetlen kísérlet, hogy rávegye Jézust döntése megváltoztatására! Teljes engedelmesség. Itt mutatkozik meg Jézus Anyjának egyedülálló személyes szentsége. Péter tiltakozott: „ilyesmi nem történhet veled” (Mt 16,22). Aggódott Jézusért, de magáért is. Mária nem, Mária hallgatott. Válasza mindenre a csend volt. Nem beletörődő szomorú csend, mert van olyan csend is, hogy belül, ahol csak Isten hallja, a régi ember lármázik. Máriáé jó csend volt. Kánában ott ahol ahelyett, hogy megsértődne, megérti a hitben és talán Jézus tekintetéből, hogy megteheti, amit tenni készül, mire azt mondja a szolgáknak, „tegyetek meg mindent, amit csak mond” (Jn 2,5). Kánában Mária részesült a tudás ajándékában, amely a karizmák sorában azt a

természetfölötti bizonyosságot jelenti, hogy itt Isten cselekszik, aki véghez fog vinni egy adott dolgot. Majd a templomban ahol rátalálnak a 12 éves Jézusra, s hallják a kemény szavát, akkor is azt olvassuk, hogy Mária hallgatott és szavait mind megőrizte a szívében (Lk 2,51). Az, hogy hallgatott nem jelenti azt, hogy neki nem kell megharcolnia a sokféle fáradsággal, sötétséggel. Ha Jézus vérrel verejtékezve még emberi akaratát teljességgel egyesítette az Atya akaratával, mi abban a meglepő, hogy Máriánk is agonizálni kellett? (R144-145)

Szóval Mária élete folyamatos gyötrődés és sötétség volt? Ellenkezőleg, gondoljunk Betlehem vagy Názáret anyai örömeire, mikor magához ölelhette Jézust, Jézus pedig odabújt hozzá. Sőt, Mária a kiüresedés útján új típusú örömet fedezett fel. Annak örömét, hogy nem cselekszi a saját akaratát. A hit, vagyis a „meg nem érthetőség” örömét, hogy (R147) „engedi Istennek, hogy Isten legyen, még nagyobb annál”, amit ő megérthet (Folignoi Boldog Angéla könyve 3. tanítás). A mi életünkben megtapasztalható öröm is arányos választásunk tárgyával. Ha magunkat választjuk, igencsak nyomorúságos forrásunk lenne, amiből táplálkozhatunk. Ha Krisztust választjuk, ő örökké tartó és kifogyhatatlan öröm forrása, mert feltámadott (R151). *Nem egy jó program, feladat vagy hivatás választása ad igazi örömet, hanem Isten akaratának választása (a jelen pillanatban).*

Jézus nem tudja megmutatni nekünk, hogyan kell Jézust követni, de Mária igen! Mária kinyújthatja felénk anyai kezét, s minket, kicsinyeket is elvezethet maga után, hiszen az apostolnál is nagyobb joggal mondhatja: „Legyetek követőim, mint ahogy én Krisztus követője vagyok” (1Kor 11,1).

Boldogasszonynak felajánlott Hazánkban az egyházmegye ifjúsági régiói Nagyboldogasszony Közösségeknek hívják magukat. A Nagyboldogasszony örömét kívánjuk sugározni környezetünkre (olvassuk az Ifjúsági Lelkészség és régióinak lelkiségi dokumentumában).

Így kapcsolódhatunk

Mária örömeinek misztériumához: A közösség addig maradhat máriás, amíg törekszik Isten Igéjének magvait befogadva a Szentlélek vezetésére figyelni, és amíg egységben van a péteri Egyházzal, papjaival, és hordozza az alázat, az engedelmisség és a szolgálat lelkületét.¹ Máriaként Jézust szeretnénk ajándékozni a világnak, amikor „megszüljük” az egységben köztünk lévő jelenlétét.²

Mária hitének és tanítványságának misztériumához: Az elérkezett Isten országát Mária tisztaságával, egyszerűségével, Istenre hagyatkozásával szeretnénk élni. Hivatása a régióknak olyan *önkéntes világi munkatársak nevelése*, akik plébániájukra visszatérve is máriás alázattal szolgálnak abban, amiben a helyi atya igényt tart rájuk.

Mária keresztségének és reményének misztériumához: Vállaljuk akár azt is, hogy háttérbe szorulva, fájdalommal szüljük meg az egységet, amikor saját elképzeléseinkről és vágyainkról készek vagyunk alázattal lemondani azért, hogy Jézus jelen lehessen közöttünk. Ezáltal osztozunk a születő egységből fakadó örömeinkben.

Mária pünkösdjének és szeretetének misztériumához: A régió mint egy jó Édesanya befogad, összegyűjt – egyfajta *befogadó közösségként* sokak számára második családként működik: a találkozás és az ajándékok cseréjének a helye. Mária gyermekeiként mindig hivatalosak a térség papjai fiataljaikkal együtt Krisztus asztalához, hogy ajándékozzák meg a nagy családot önmagukkal és lelki adományaikkal (vö. Lelkiségi dokumentum).

Szűz Mária csodálnivaló kiválóságai – katolikus hitigazságok Máriáról

Amikor az Egyház dogmát hirdet ki, nem azt jelenti, hogy például Mária az Efezusi zsinaton, 431-ben lett Isten Anyjává, vagy 1854-ben szeplőtelen. Hanem azt hirdette ki ünnepélyesen és definiálta tévedhetetlen hittételként az Egyház, amit mindig is hitt, de tévtanítások terjedése miatt (pl. Jézus valóságos istenségének vagy emberségének megkérdőjelezése vö. Isten Anyja cím) vagy történelmi aktualitás miatt (pl. a világháború hulláhegyei fölött, vö. Mennybe felvett Szűz, 1950.) sürgetővé vált azokra újra nagy hangsúllyal rámutatni.

¹ A kisebb testvér legyen szentírásolvasó keresztény! A kisebb testvér az adott napi (ifjúsági lelkész által meghatározott) előadást mindig olvassa el és a lehető legteljesebben sajátítsa el, mert így növekszik az Egyházzal való szívbéli és tanbeli egysége.

² A kisebb testvérek rendszeresen gyónjanak és áldozzanak és törekedjenek megélni az állapotbeli tisztaságot! A régiók és kisebb testvéreik időnként ajánlják fel önmagukat a Nagyboldogasszony oltalmába és imádkozzák a rózsafüzért vagy a régiós imádságokat!

Szűz Máriára vonatkozó dogmák (tévedhetetlenként definiált hittételek):

A Boldogságos Szűz Mária valóban Istenanya (Efezusi Zsinat, 431).

Mária a Szentlélek által fogant, emberi közreműködés nélkül. A Szűzanya szűz szülése előtt, szülésében, szülése után mindenkor (I. Lateráni Zsinat, 649).

Isten a Boldogságos Szűz Máriát fogantatása első pillanatától kezdve, Krisztus érdemeire való tekintettel az áteredő bűn minden szennytől megőrizte (1854).

A Szeplőtelen Istenanya, mindenkor Szűz Mária földi életének befejezésével testben és lélekben a mennyei dicsőségbe felvételét (1950).

Az előterjesztés egyéb fokán Szűz Máriára vonatkozó hitigazságok, melyeket éppúgy kétség nélkül vallunk:

A Boldogságos Szűz Mária még bocsánatosan sem vétkezett soha (katolikus tanítás).

A Boldogságos Szűz Mária a Megváltó nemes Társa és üdvösségünk közbenjárója (katolikus tanítás).

Mária kegyelemkövetítő (Mediatrix) a Megtestesülésben való közreműködése és a Mennyben való közbenjárása által.

Szűz Mária az Egyház Édesanyja és a Mennysorság Királynéja.

Mindezekről az előadás mellékletében olvashatunk részletesen. Fontos, hogy megértsük ezeknek a tanításoknak a súlyát, de ne feledjük: Szűz Mária jobban szereti, ha követjük, mint ha csodáljuk.

Krisztus Anyja lehetünk (földi „Máriává” lehetünk):

De hogyan követhetnénk a Szent Szűzben azt, hogy Isten Anyja? Mit használ nekem, hogy Krisztus egyszer megszületett Máriától Betlehemben, ha nem születik meg hitből az én lelkemben is? (Origenész, Kommentár Lukács evangéliumhoz 22,23). „Ki az én anyám, kik az én testvéreim? Azok az anyám és a rokonaim, akik hallgatják és tette is váltják az Isten szavát” (Lk 8,21; R114). Ezzel a résszel kapcsolatban Szent Ágoston Máriának tulajdonítja a legmagasabb fokon a lelki anyaságot. Vajon Szűz Mária nem tette meg az Atya akaratát? Ez a hitbeli anyaság Krisztus legenedelmesebb tanítványává teszi Máriát. Azzá a teremtménnyé, írja Ágoston, akit az Úr iránti tiszteletből még említeni sem szabad, mikor bűnről van szó (R100). Ágoston írja: „először a hit jut a Szűz szívébe, aztán követi a termékenység az anya méhében”. (Talán éppen a gondviselésbe vetett hit miatt születik ma olyan kevés gyerek Európában.) „Boldogabb Krisztus tanítványnőjének lenni, mint Krisztus anyjának. Több az, ami a lélekben él annál, amit a mély hordoz” (S230-231).

A II. Vatikáni Zsinat tanítja, hogy az Egyház maga is anya lesz, mivel az ígéhirdetéssel és a keresztséggel új és halhatatlan életre szüli a Szentlélektől fogant fiakat (LG 64). Minden lélek, aki hisz, Isten Igéjét foganja, és misztikusan Krisztust szüli, amikor befogadja Isten szavát. Ez azt a lelket... Szűz Anyává teszi (Szent Maximusz kommentár a Miatyánkhoz; PG 90,889; R116). Végül minden hűséges lélek Krisztus anyja, Isten Igéjének jegyese és a maga módján maga is szűz és termékeny.

Hogyan foganjuk és szüljük újra Krisztust? Ha hallgatjuk Isten igéjét és tette váltjuk. Mária méhében foganta és megszülte Jézust. Két típusa van a nem teljes anyaságnak, ill. az anyaság megszakításának. Az egyik az abortusz, amikor megfogant egy élet, de nem születik meg (R117). A másik, amikor valaki szül egy gyermeket anélkül, hogy foganta volna. Ma a béranyaság szörnyűsége ez. Ez esetben akit a nő megszül nem tőle származik, nem foganta előbb a szívében, mint a testében. Megfoganja Jézust, de nem szüli meg az, aki hallgatja az ígét, de nem váltja tettekre, azaz nem hordja ki az életet, és egyik lelki abortuszt végzi a másik után azzal, hogy remek ötleteket gondol ki a megtérésre, de aztán rendre elfelejtkezik róluk. Szóval, akinek van hite, de nincsenek tettei. Ezzel szemben az szüli Krisztust anélkül, hogy foganta volna, aki sok mindent tesz, jókat is, de ezek nem szívből jönnek, nem Isten iránti szeretetből, jó szándékból, hanem jobbára megszokásból, képmutatásból, dicsőségvágyból, önérdekből, vagy egyszerűen abból az élvezetből, amit a tevékenykedés ad. Vagyis vannak tettei, de nincs hite (R117-118).

III. Mária a remény Anyja: Jézussal a keresztt alatt

Mária jelen van az üdvösségtörténet három meghatározó pillanatának mindegyikében (megtestesülés, kereszthalál, pünkösd). Ő az egyetlen, aki tanúja és résztvevője volt mindhárom eseménynek. Mária kézen fog minket és bátorít, hogy kövessük őt: „menjünk, mi is haljunk meg vele együtt!” (Jn 11,16), Tamás apostoltól halljuk ugyan ezeket a szavakat, de Mária valósítja meg azokat a gyakorlatban (R129-130).

Szent Fiával Mária is fenéig kiitta a szenvedés kelyhét, hallotta az ordítást: Barrabás nevét. Ott volt, amikor rá mutattak: „Íme, az ember!” Látta a tömeg előtt függő, ruháitól megfosztott, megostorozott testét a haláltusától összerándulni a kereszten. Hallotta a kalapácsütéseket és gúnyolódásokat: „Ha Isten Fia vagy...” (R161). Látta a katonákat, ahogy szétosztják a ruháit és a köntösét, amit talán ő szőtt neki. Láthatatlan stigmákat viselt, egyenesen a szívébe vésve. Ahogy tudvalevőleg később néhány szentnél is megtörtént. Máriáról nincs feljegyezve, hogy sírt és jajgatott volna. Az sincs feljegyezve, hogy mondott volna valamit. Csak a csendje van lejegyezve (R162-163).

Mária kísértést szenvedhetett: „Másokat megszabadítottál, most miért nem szabadítod meg magad, Fiam?” De Ő annyit sem kérdez Jézustól, hogy „Fiam, miért tetted ezt velünk?”. Mária hallgat. Mária újra elkísérte Jézust, hogy a Fia megünnepelhesse az utolsó Húsvétját. De ezúttal soha többé nem fog hazatérni. Ő, aki Máriától született, a szép Báránytól, vele együtt felajánlja magát: csendben, szó nélkül. Akár csak a bárány, aki nem nyitotta ki a száját (Iz 53,7; R164-165). „Meggyötört szíve eggyé forrt a szenvedésben Egyszülöttjével, akinek áldozatához anyai lélekkel csatlakozott. Szeretetből beleegyezett a tőle született áldozati bárány föláldozásába. Vele együtt bemutatta a saját húsvétját” (II. Vat. Zs. LG 58). Az első volt azok közül, akik Krisztussal együtt szenvednek (Róm 8,17). Szívében elszenvedte azt, amit a Fiú szenvedett a testében: „A te lelket is tör járja át” (Lk 2,35; R166). A keresztt alatt eljött a szülés gyötrelmeinek pillanata (R198-199).

Üdvözítőnk Anyja Fiának másokat messze felülmúló nagylelkű társa

„A kereszten haldokló Fiával együtt szenvedve... – engedelmisségével, hitével, reményével és lángoló szeretetével – egyedülálló módon együttműködött az Üdvözítő művével a lelkek természetfölötti életének helyreállítására. Éppen ezért a kegyelem rendjében anyánk” (LG 61; R206).

Azokban a végső pillanatokban, amikor az Atya is felfoghatatlanul elrejtőzik emberi tekintete elől, Jézusnak csak anyja tekintete maradt, amelyben menedéket és vigaszt keresett (R167). Talán megveti ezt az anyai vigaszt az, aki a Getszemáni kertben így kérte a három tanítványt: „Maradjatok itt és virrasszatok velem!” (Mt 26,38)? Szörnyűségesen fájó öröm áradt egyikőjükből a másikba. Ez abból fakadt, hogy már semmilyen akadályt sem gördítettek a fájdalom elé. A harcot felváltotta a béke. „Eggyé váltak a fájdalommal és az egész világ bűnével. Jézus közvetlenül, mivel ő „az engesztelő áldozat az egész világ bűneiért” (1Jn 2,2), Mária közvetten. Az utolsó dolog, amit Jézus tett a kereszten, hogy bensőségesen imádta az Atya akaratát: „Atyám, kezedbe ajánlom a lelkemet!” (Lk 23,46). Mária megértette, hogy ebben is követnie kell a Fiát. Ő is elkészült, hogy imádjá az Atya kifürkészhetetlen szent akaratát, mielőtt leszállna lelkére a szörnyű magány, hogy ott is maradjon élete végéig (R168).

Asszony, íme, a te fiad! Mária, a hívők anyja

„Mikor Jézus látta, hogy (*keresztje mellett*) ott áll anyja és szeretett tanítványa, így szólt anyjához: ‘Asszony, nézd, ő a te fiad!’ Aztán a tanítványhoz fordult: ‘Nézd, ő a te anyád’. Attól az órától fogva házába fogadta őt a tanítvány” (Jn 19,26-27). Ennek a jelenetnek a súlya üdvtörténeti, mert ezzel minden beteljesedett: „Amikor Jézus tudta, hogy már minden beteljesedett” (Jn 19,28), vagyis miután már rábízta Máriát Jánosra és Jánost Máriára, akkor történik egész művének beteljesedése, mely nem más, mint az Egyház születése (amelyet Mária képvisel az anya szerepében és János a hívek szerepében) és lelkének átadása az Egyháznak (Jn 19,25-27). Jézus a Kereszten mutatta meg legnagyobb szeretetét, mikor anyja és a szeretett tanítvány szerepében megalkotta Isten új népét és neki ajándékozta Lelkét (R321). Az anya-fiú kapcsolat fennmaradt, csak átalakul lelkivé. Máriának a tanítványban a fiát kell látnia, s neki öbenne az anyját. Jézus tehát végakaratóval lelki anyaságot, illetve fiúságot rendel el. Ennélfogva minden tanítványnak fel kell vennie Máriát a lelki terébe. A kánai menyegzőn Mária anyai igénye Jézusra világosan elutasításra talál (2,4), de elismerést kap a rászorulóknak iránti gondoskodásban. A keresztről pedig rá lesz bízva az anyai gondoskodás valamennyi tanítvány iránt. VI. Pál pápa így ír: ahogyan a tanítvány magához veszi az anyát, úgy kellene a

kereszténynek is máriásnak lennie (1970. Bonara-i kegytemplomban tartott beszéd; S112). A jelenetben leírt konkrét gondoskodás a magányosan élő Édesanya iránt csak abban az esetben különösen sürgős, ha Máriának nem volt további gyermeke, *mint azt az Egyház vallja is*.

János úgy látta, hogy a pünkösöd már a Kálvárián elkezdődött, Krisztus halálának pillanatában, amely megdicsőülésének kezdete: „Jézus lehajtotta fejét és kilehelte lelkét” (Jn 19,30; R318). Az oldalából kifolyó víz beteljesíti az ígértet az élő vizek folyóiról, hogy belsejéből élő víz folyamai fakadnak, mely egyúttal a Lélek jele, melyet meg fognak kapni azok, akik hisznek Benne (Jn 7,39; R318-9). Az egész világegyetem a teljes káoszba és szétesésbe hullott volna, ha Jézus nem árasztotta volna ki isteni lelkét ezzel a kiáltással: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet!” (Lk 23,46), „És íme, abban a pillanatban, mikor minden megremegett a Lélek kiadására a világegyetem újra meglelte az alapját” (Ősi húsvéti szentbeszéd, 53). Ez megfelel Isten Lelkének, Aki kezdetben „a vizek felett lebegett” (Ter 1,2), ezért Krisztus halála nem más, mint új teremtetés. Ki volt a Kereszt alatt, hogy befogadja a Lélek élő zsengéit? Ott állt Mária, néhány másik asszonnyal, továbbá János. Ők azok, akik hisznek Benne, akik részesei az ígértet teljesülésének és megkapják a Lelket (R320). Szent Ágoston azt mondja, hogy Mária anyja a *Krisztushoz mint a test fejéhez tartozó* tagoknak, akik mi vagyunk, mert „szeretetével közreműködött a hívők Egyházának születésében” (R195-196). A kereszten az Úr szava: „Nézd, a Fiad”: tulajdonképpen ezt mondja: ez Jézus, akit szültél. Hiszen aki tökéletes, az nem él már, hanem Krisztus él benne (Gal 2,20). A tökéletes keresztény egy másik Krisztus (R223).

Mind Máriában születünk

Mária lelkileg fogant (vagyis magába fogadott) bennünket (R198). Don Bosco édesanyja egy nap azon találta magát, hogy a fia egyre-másra kis barátok vagy szegények hadát viszi haza. Főzött, mosott rájuk is, mintha csak a saját fiai lennének. Nem többek, de nem is kevesebbek. Mária esetében sokkal mélyebbről volt szó. Az újonnan érkezetteket Fia így nevezte: „testvéreim, nővéreim és anyáim”. És azt mondta róluk: „Amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek (Mt 25,40). Mária megértette, hogy nem utasíthatja vissza azokat, mint övéit, akiket Fia meghívott, anélkül, hogy lelkileg ne tenné kockára, hogy ő az Anyja.

Ahogy *akkor, amikor* József magához vette Máriát, most Fia halálának pillanatában újra egyedül találja magát a világon. Isten azt mondja Jánosnak, hogy vegye magához. És János attól az órától fogva magához vette őt. Mária valóban gyökértelen asszony, aki az elejétől a végéig hagyja, hogy Isten döntsön az élete felől. A szegénység Szűzanyja. Sion leánya a gyász és Fia elvesztése után Istentől új, számosabb fiakat kap. Nem test szerint, hanem a Lélek szerint. „Az Úr számba veszi a népeket: mind Benne születtek” (Zsolt 87, 2). De nem úgy van, hogy az Isten élő, és örök szava által születünk újjá (1Pt 1,23)? Dehogynem, csak hogy egy másik alárendelt és eszközszerű értelemben Mária hitéből és szenvedéséből is születünk. Ha Pál azt mondhatja a híveknek: „Az Evangélium által én adtam nektek életet Jézus Krisztusban” (1Kor 4,15), mennyivel inkább mondhatja ezt Mária! Magára veheti az apostol szavait: „Fiaim, újra a szülés fájdalmait szenvedem értetek!” (Gal 4,19). Vagyis Mária újra megszült bennünket a kereszt alatt, mert először már megszült bennünket az örömben, amikor világra hozta az Isten élő és örök szavát (R203).

Jézus felé Mária anya és tanítvány, az Egyház felé anya és tanító. Őt kell követnünk a reményben, mert a reménytelenség ellenére is reménykedve hitt Istennek (R207). Pál arra buzdítja híveit: „Amit példámon láttatok, azt váltásotok tettek!” (Fil 4,9). Bizonyos, hogy Szent Pál nem akar a Szentlélek helyére lépni, egyszerűen úgy gondolja, hogy az Ő utánzása segíthet a Léleknek, lévén, hogy Pálban is működik az Isten Lelke (1Kor 7,40). Ez még inkább érvényes Máriára (R225).

Mária a gyermek remény cinkosa

Mária ugyanazt a választ kapja, mint Ábrahám, *amikor nem érti, hogyan lesz szűzen gyermeke*: „Istennél semmi sem lehetetlen” (Lk 1,37; Ter 18,14; R200). Ábrahám hitt Isten ígérétében, hogy lesz egy fia, nem gondolt életerejét vesztett testére, sem Sára elapadt méhére (Róm 4,19; Zsid 11,11). Hittel áldozta fel Izsákot, amikor Isten próbára tette. Kész volt rá, hogy feláldozza egyszülöttét ő, aki ígéretképpen kapta (Zsid 11,17). Mária hitt, amikor Isten hírül adta neki, a Szűznek, hogy fia születik. Akkor is hitt, amikor Isten azt kérte tőle, hogy nézze végig fia feláldozását. Belép a hit éjszakájába. Úgy tűnik, Isten elfelejti az ígéreteit, hiszen elhangzott: „Nagy lesz Ő és a Magasságos Fiának fogják hívni”. Most pedig itt áll, megtörtén a gúnyolódások és ütések alatt! Azt mondták: „Uralkodni fog Jákob házában örökké.” Most viszont

egy keresztre van felfeszítve! Máriának remélni kellett, hogy Isten közbelép, és a dolgok más fordulatot vesznek (R211). Bizott egészen addig a pillanatig, amikor Jézus lehajtotta a fejét és kilehelte lelkét. De semmi! Máriától Isten sokkal többet kért, mint Ábrahámtól. Ábrahámnál Isten megállt az utolsó pillanatban, és megkímélte a fia életét. Máriánál nem, az ő Fia átlépte a halál küszöbét, ahonnan nincs visszatérés (R212).

„Boldogok, akik nem látnak, és mégis hisznek” (Jn 19,24). Az asszonyok a harmadik nap hajnalán fedezték fel Krisztus feltámadását, de Mária már előbb *hitte* azt: a feltámadás pirkadásakor a kereszten, amikor még valóban „sötét volt” (Jn 20,1; R159). Mária nemcsak a Fiú vereségének és halálának volt tanúja, hanem megdicsőülésének is a kereszten. „Láttuk dicsőségét!” – kiált fel János. Ő is látta dicsőségét, amely annyira más, annyira új az emberek által valaha képzelt dicsőséghez képest. Látta Isten dicsőségét, amely a Szeretet (R160).

Eljön az életünkben egy óra, amikor olyan hitre és olyan reményre van szükségünk, mint amilyen Máriának volt. Amikor úgy tűnik, mintha Isten már nem hallgatná meg az imádságainkat, megcáfolná ígéreteit, emlékezz Mária hitére és te is kiáltsd: „Atyám, nem értelek már, de bízom benned!” Talán Isten épp most kéri tőlünk, hogy áldozzuk fel Neki a mi Izsákunkat, vagyis azt a személyt vagy dolgot, azt a *tevékenységet*, tervet, ami oly kedves nekünk, és amit maga Isten bízott ránk egy napon, amiért *annyit dolgoztunk* (R228), hogy megmutassuk, Ő drágább nekünk még az ajándékainál is. Isten próbára tette Máriát a Kálvárián – miként próbára tette a népét a pusztában –, hogy megvizsgálja, mi van a szívében (MTörv 8,2). És Mária szívében ott találta érintetlenül, sőt, még erősebben az angyali üdvözléskor kimondott igen-t. Máriának minden oka meglett volna, hogy azt kiáltsa Istennek: „Becsaptál engem!” Vagy ahogyan Jeremiás próféta kiált fel: „Rászedtél, Uram!” (Jer 20,7). Futva menekülhetett volna le a Kálváriáról, de ő állva maradt csendben. Egészen sajátos módon a hit vértanúja. Az Istenbe vetett bizalom legnagyobb tanúságtevője lett a Fia után. *Mária igenné lett Isten számára.* Isten ezt mondta Ábrahámnak: „Mivel ezt tetted, és egyetlen fiadat sem tagadtad meg tőlem, gazdagon megáldalak. Utódaidat megsokasítom, mint az ég csillagait, és mint a tengerpart fővenyét... népek atyjává teszek téged” (Ter 17,5; 22,16). Most ugyanezt mondja az Úr Máriának: „Népek anyjává, az én Egyházam anyjává teszek! A te nevedben megáldom a föld összes fáját. Boldognak fog hirdetni téged minden nemzet!” (R229).

Ahogy a próbatételek idején Izrael népe Istenhez fordult: „Emlékezz meg Ábrahámról, a mi atyánkról!”, úgy mi azt kiálthatjuk: „Emlékezz meg Máriáról, a mi anyánkról. Ne vond meg tőlünk irgalmadat kedveltedért, Máriáért!” (vö. Dán 3,35). A Kálvárián Mária csatlakozott Fiához az Atya szent akaratának imáadásában. Krisztus agóniája a világ végéig tart, és ezalatt nem szabad egyedül hagyni Őt (Pascal, Gondolatok 553). Odahívja Mária a nagylelkű lelkeket a keresztt alá, hogy csatlakozzanak hozzá az Atya szent akaratának az imáadásában. Igyekezzünk könnyíteni a világon szenvedők szenvedésein. Éppen azért, mert Mária a fájdalmak anyja, ő *tud lenni* a szomorúak vigasztalója is (R230).

Illő különbségtétellel alkalmazhatjuk rá azokat a szavakat, melyeket Jézusra. Mária, noha Isten anyja volt, Istenhez való közelségét nem tartotta olyan dolognak, amelyhez féltékenyen ragaszkodjék, hanem kiüresítette önmagát, felvette a szolgáló nevet, külsejében olyan volt, mint minden más asszony. Alázatban és rejtettségben élt, engedelmes volt Istennek, Fia haláláig, mégpedig kereszthaláláig. Ezért Isten felmagasztalta őt, és olyan nevet adott neki, amely Jézus neve után fölségesebb minden névnél, hogy Mária nevére hajoljon meg minden fej a Mennyben, a földön és az alvilágban, és minden nyelv hirdesse, hogy Mária az Úr anyja, az Atyaisten dicsőségére. Amen! (R231).

Mária Isten ujjával írt élő levél, amely igen kevés szóból áll, ezért nem hagyhatjuk, hogy elveszen belőle akár egyetlen is. Minden nap Mária mellett kell állni a keresztt alatt, ahogy a szeretett tanítvány tette (R169). Első és legfontosabb teendőnk nem az, hogy általában a keresztt alatt álljunk, hanem az, hogy Jézus kereszttje alatt álljunk. Nem elég szenvedések közepette élni és ráadásul csendben maradni: nem, nem, nem! Keresztünk önmagában véve csupán emberi mű, vagy egyenesen büntetés. Viszont Isten erejévé és bölcsességévé válik, amennyiben hittel telve egyesül Krisztus kereszttjével. A katolikus meg akarja Jézussal osztani a szenvedést, és mint egyes szentek esetében, egyenesen újra akarja élni testében Krisztus szenvedését, *ezért nemcsak elfogadja a szenvedést, ami jön, hanem keresi, milyen áldozatokat vállalhat Jézus iránti szeretetből* (R172-173).

„A szobor” – mondta Michelangelo – „a lefaragás művészete”. A szentséget is így lehet elérni a lefaragás művészete által, lemállasztva a haszontalan darabokat: a test vágyait és hajlamait, amelyek elfedik az új teremtményt. A nagy firenzei szobrász egy kertben sétálgatva egy sarokban meglátott egy elhagyott, földdel félig befedett márványtömböt. Megtorpant, mintha megpillantott volna valakit. „Abban a márványtömbben egy angyal rejtőzik!” – kiáltotta – „Ki akarom belőle húzni!” (R178). És elővette a vésőjét. Isten is úgy néz ránk, mint

amilyenek vagyunk: hasonlók ahhoz a földdel befedett piszkos ködarabhoz, és azt mondja: „Itt belül rejtőzik a Fiam képe. Itt van egy új, szép teremtmény: ki akarom húzni belőle!” Erre a célra szolgál a kereszt. Aki szenved, gyakran kilép önzéséből, kezdi felfogni mások szükségét, érzékenyvé válik az együttérzésre (R179).

Valaki vagy megtagadja magát, vagy megtagadja Krisztust (Mt 10,33; R149). Péter megtagadta Krisztust, mivel nem tagadta meg önmagát. Meg akarván menteni az életét, elvesztette az igazi énjét. Szegény Péter, alighogy megtagadta Krisztust, rájön, hogy elveszett. Mert mi is Péter a Mestere nélkül? – semmi. Ezért kiment és keserves sírásra fakadt (Lk 22,62; R150). *Mária megtagadta saját akaratát (pl. anyai előjogait, Krisztusra vonatkozó elképzeléseit) és megtalálta önmagát: hite miatt az Egyház Anyja lett (mint Ábrahám a „sokaság atyja”), sokakat kegyelmi életre szülve.*

Amikor egy olyan műsor megy a televízióban, és a régi éned azt súgja, „nézd meg, végül is felnőtt vagy már”, de te azt mondod „nem”, akkor megtörted az akaratod, győzedelmet arattál a testeden és a világon. Amikor kedved volna kitölteni a haragodat valakin, már készen is állnak a szavak a fejedben, s te azt mondod: „nem”. Amikor alkalom adódik, hogy tisztességtelen *előnyhöz* juss, s te azt mondod: „nem”. Megtagadtad önmagad. Amikor azt hiszed sérelem ért, szeretnéd mindenkinek elpanaszolni, vagy bezárkóznál egy szemrehányással teli csöndbe, és ekkor „nem”-et mondasz, megtöröd a csöndet és újrakezded a dialógust, megtagadtad önmagad és megmentetted a szeretetet, és így tovább. Szép ez a program, de nagyon nehéz! A természet beveti minden védekező mechanizmusát, mielőtt megadná magát. A természet igyekszik a határain kívül tartani Istent, hadd nyugodjon meg az ő emberi kis dolgaiban, Isten meg törődjön az isteni dolgokkal! Ebben rejlik a bűn lényege, ami miatt elbukott Lucifer és Ádám, s elbukik korunk megannyi gőgös szelleme, akik annyira megvetik a keresztény önmegtagadást (R152-153).

IV. Mária a Szép Szeretet Anyja: Jézus Lelkétől vezetettve (Pünkösöd misztériumában)

Az ApCsel 1,14 szerint *pünkösdkor, az Egyház születésekor is ott van Mária, mint Jézus földi életének kezdetén*: „Mindnyájan egy szívvel, egy lélekkel állhatatosan imádkoztak az asszonyokkal, Máriával, Jézus anyjával és testvéreivel együtt” (S96). Az ősi keresztény közösség csírasejtje Lukács szerint nemcsak a tizenegyet foglalja magában, hanem asszonyokat is mint az üres sír tanúit és *Jézus Anyját is*. Ha az Evangélium mint szemlélődő alakot ábrázolja, meglepő lenne, ha a krisztusi közösség pünkösöd előtti imájánál nem lenne jelen. VI. Pál pápa úgy látja, hogy az ApCsel 1,14 kijelenti Mária imádkozó jelenlétét minden idők Egyházában. II. János Pál (Redemptoris Mater): „Megfelelőség létezik az Ige megtestesülésének és az Egyház megszületésének pillanata között. Az a személy, aki mindkét pillanatot egyesíti, Mária: Mária Názáretben és Mária a jeruzsálemi vacsorateremben. Mindkét esetben a tartózkodóbb, de lényeges jelenléte utalás a Szentlélek által való születés útjára. Az Egyházban is anyailag marad jelen: „Íme, a te anyád” (RM 24). Chromatius (+407), Aquileia püspöke: „Nem lehet beszélni az Egyházról, ha nincs ott Mária, az Úr Anyja, a testvéreivel együtt” (Sermo 30, 1-2; S97-100).

Mária más asszonyokkal van ott, mint egy közülük, de nevének említése után a szöveg hozzáteszi: Jézus anyja. Ezzel teljesen más szintre helyezi Máriát. Fölébe az apostoloknak is. Az eljövendő Szentlélek az ő Fiának a Lelke! Közte és a Szentlélek között van egy objektív, megbonthatatlan kötelék, és ez maga Jézus, *aki a Szentlélektől fogant Mária méhében. A kereszt alatt Mária az Egyház anyja, az utolsó vacsora termében annak keresztanyja.* Olyan, aki már megkapta a keresztséget. Mária a Lélektől megkeresztelt, aki most a Lélek keresztsége alá tartja az Egyházat. A Keresztanya segít a felkészülésben. Így tett Mária az apostolokkal és így tesz velünk is (R238).

Mária külső életét illetően nagyon kevés információnk van azon túl, hogy János házában élt. Benső életére vonatkozóan viszont elő tudunk ásní valamit, mivel a szentség területén is vannak bizonyos törvények, állandó szabályok, akárcsak a tudomány területén (R239).

A misztikusok leírták, mi történik a lélekben, miután átment a hit éjszakáján és teljesen átalakult Krisztusban. Élete egészen egy szent vágyakozássá válik. Majd belehal a vágyakozásba, hogy meglássa Istent (R242). Szent Ágoston szerint az imádság lényege az Isten utáni vágyakozás. Ha folyamatos ez a vágyakozás, folyamatos az imádság is. „Szüntelenül imádkozzatok!” (1Tessz 5,17). Vajon szüntelenül térdet hajtunk? Mária ismerte a folyamatos imádságot, mert folyamatos volt a vágyakozása az Isten és az örök szombat után. Külsőleg Mária egy apró termetű, egyre ráncosabb, egyre kedvesebb öreg özvegyasszony lehetett (R245). De a lelke gyakran pihent misztikus csendben, szellemi gyönyörűséget és tökéletes harmóniát élvezve. Felfoghatatlan bölcsesség ajándékaiban részesült. Megint máskor viszont úgy viselkedett, mint bármelyik másik ember (R246).

Mária volt az első az Egyházban, aki „klauzúrában” élt. Pünkösöd után „klauzúrába” lép: „Az ő élete immár Krisztussal el van rejtve az Istenben” (Kol 3,3). Mária bevezette az Egyházban azt a másik hivatást, amely a rejtett imádkozó léleké az apostoli, aktív lélek hivatása mellett. Miután megkapták a Szentlelket, az apostolok rögtön kimennek a térre prédikálni *Jézusról, aki feltámadt és él.* Üldözéseket szenvednek el, egy zsinatot is összehívznak. Máriáról semmi. Eszmeileg ő ott marad a többi asszonnyal az utolsó vacsora termében, imádságba merülve. Ezzel megmutatja, hogy az Egyházban nem minden az aktivitás. Az Egyház nem lehet meg az imádkozó lelkek nélkül, mert azok tartják fenn. Mária a prototípusa ennek az imádkozó Egyháznak (R240).

Mit mond nekünk Mária imádságos jelenléte Pünkösdkor?

1. mielőtt az Egyház bármibe is belefogna, elindulna a világba, szükséges, hogy megkapja a Szentlelket.
2. a Szentlélek eljövételére elsősorban imádsággal kell készülni.
3. ez az imádság történjen egy szívvel, egy lélekkel és állhatatosan.

Jézus mondta: „Amikor leszáll rátok a Szentlélek, erő tölt el benneteket, és tanúim lesztek” (ApCsel 1,6-8). „Ezért Jézus megparancsolta nekik, hogy ne hagyják el Jeruzsálemet, hanem várják az ígéretet, és hogy a Szentlélekkel fognak megkeresztelkedni” (ApCsel 1,4-5). Egy fajta törvényről, paradigmáról van szó, hogy minden időben megmutassa az Egyháznak, hogyan jön el Isten országa. Minden, ami az Egyházban van, vagy a Szentlélektől nyer erőt és értelmet, vagy nincs benne erő (R249).

Milyen legyen az imádságunk, hogy elnyerjük vele a Szentlelket? A Szentlélek, a közösség és az egység

kötéléke mind a Szentháromságban, mind az Egyházban. Nem kaphatja meg, aki kívül helyezi magát az egységen (R255).

Néhány héttel korábban még versengés támadt közöttük, hogy melyik a nagyobb (Lk 22,24). Most viszont ugyanaz a Szent Lukács azt írja, hogy állhatatosan, egy szívvel, egy lélekkel imádkoznak együtt. Talán Jézus anyjának a jelenléte is segített abban, hogy kialakuljon köztük az egység és a béke. A kiengesztelődés döntő jelentőségű azok között, akik a Szentlélek eljövetelére vágyakoznak. Mindenki imádkozott mindenkiért. Az imádság így az egész testből szállt fel Istenhez. Mária és az apostolok imádságának másik jellegzetessége, hogy kitartó, állhatatos (proszkarterountesz; R256). Fontos ez a szó, mert ezzel találkozunk legtöbbször, amikor imádságról van szó az Újszövetségben. Szüntelen kell imádkozni és nem szabad belefáradni (Lk 18,1).

„Ha a kegyelem elapadásával nem csökkennek imádságaid, jócselekedeteid, az még kedvesebb az Úrnak” (Foligno-i Boldog Angéla könyve, 976.; R277). Isten jól tudja, hogy nekiláthatnánk kielégítőbb, hasznosabb dolognak és mi mégis ott maradunk, üresen daráljuk le a Neki szánt időt, de ez előtte az Ő gyermekének illata. Amikor egy tanítvány arra panaszkodott, hogy nem tud imádkozni a szétszórt gondolatai miatt, egy idős szerzetes ezt válaszolta: „A gondolatod menjen, ahova akar, de a tested maradjon a cellában!” (Apophtegmata patrum Coislin-féle kézirat 126, 205). És ha nem tudsz egyebet tenni, borulj térdre és mondd Istennek: „Uram, a testem imádkozik Hozzád!” Ezzel a csekély, látszólag haszontalan erőfeszítéssel valójában elnyerted a Szentlelket (R279).

Miután az apostolok, Mária és mások megkapták a Szentlelket, ismét azt olvassunk, hogy „állhatatosan kitartottak az imádságban” (ApCsel 2,42). Megváltozott viszont az imádság tárgya és minősége. Most már nem tesznek mást, mint hirdetik Isten nagy tetteit (ApCsel 2,11). „Még az ételt is örömmel vették magukhoz és dicsőítették Istent” (ApCsel 2,46). Az övék dicsérő imádság lett, nem csak kérő ima. Mária is, miután az angyali üdvözlésben megkapta a Szentlelket, rögtön dicsőíteni kezdte az Urat, ujjongott Istenben, és hirdette, milyen „nagy dolgokat művelt vele” (Lk 1,46 köv.; R264). Az Újszövetség nemcsak akkor beszél állhatatosságról, amikor arról van szó, hogy valamit kérünk, hanem leginkább akkor, ha dicsőítésről, hálaadásról van szó. „Legyetek derűsek! Imádkozzatok szüntelenül! Adjatok hálát mindenért!” (1Tessz 5,16-18; R265).

Azt a mondatot, hogy „Az Ige testté lett”, olyasvalaki írta, aki egy fedél alatt élt azzal, akinek a méhében végbement ez a csoda. Ki tudná megmondani, mit jelentett Jánosnak, hogy vele imádkozott, vele étkezett, a hallgatói között volt, amikor a híveihez beszélt (R222) és amikor megáldoztatta Máriát? *El tudjuk képzelni milyen erős pillanat lehetett látnia, ahogyan Mária Ámen-t mond Krisztus testére, mint egykor az angyalnak, és mennyei öröm tölti be feltámadt Fiának jelenlététől, akit újra szíve alatt hordhat. Ugyanaz az ujjongó öröm, amit a Feltámadott megjelenéseikor tapasztaltak az apostolok. És Máriának ehhez nem is volt szükséges látnia Őt, mert hitte. Az Evangélium nem írja sehol, hogy neki is megjelent volna, talán mert rá vonatkozik elsőként Jézus szava: „boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek” (Jn 19,24). Hitéért „elragadtatott” a mennybe és feltámadt testében minden porcikájában örvendő most már azt is elmondhatja: Saját tagjaimon ismét érezhetem Fiam kezének érintését, ölelését, csókját. Füleimmel hallhatom hangját, s szemeimmel láthatom arcát.*

Mária az első karizmatikus

Nem abban az értelemben, mintha neki lett volna a legtöbb karizmája, ellenkezőleg kívülről úgy látszik nincs sok karimája. Milyen csodákat tett Mária? Az Apostolok cselekedeteiben az apostolokról leírják, hogy még az árnyékuk is meggyógyítja a betegeket (ApCsel 5,15). Máriától nem ismerünk (mármint földi életében), semmilyen csodát vagy bámulatos dolgot. Mégis ő a legnagyobb karizmatikus, mert a Szentlélek benne vitte végbe a legcsodálatosabb művét, nem egy látomást, egy álmot, egy jövődölést, nem a kormányzás vagy bíraskodás képességét keltette fel benne, hanem a Messiás életét (R292)!

Miután megkapta a Szentlelket, Mária emelkedett és sugalmazott nyelven kezdi hirdetni (megalunei), milyen nagy műveket (megala) vitt végbe benne az Úr (Lk 1,46.49). Ugyanígy az apostolok is különböző nyelveken hirdetik Isten nagy műveit (megaleia) – ApCsel 2,11 (R286). Lukács evangéliumában mindazok, akikhez küldve van Mária, maguk is megtapasztalják a Szentlélek érintését és indítását (Lk 1,41; 2,27). Mert Jézus Máriában van és rajta keresztül cselekszik. Mária olyan, mint a Lélek frigyládája vagy temploma. Ezt sugallja a felhő képe is, amely árnyékával borította be őt, ugyanis felidézi a fényes felhőt, amely az Ószövetségben annak a jele volt, hogy Isten jelen van, sátorba jön (Kiv 13, 22; 12,16). Éppígy a Szentlélek eljön és átváltoztatja a kenyeret és bort egy olyan cselekménnyel, ami emlékeztet arra, amit Máriával tett, amikor megindította benne Jézus (emberi) életét.

A prófétákra, egészen Keresztelő Jánosig, eljön Isten Igéje (factus est verbum Domini super...– vö. Lk 3,2). Máriában viszont az Ige nemcsak egy pillanatra jön el, hanem lakást vesz benne. Nemcsak aktív valósággá lesz, hanem testet ölt (Verbum caro factum est; Jn 1,14), Mária nem beszélt Isten nevében. Szinte mindig hallgatott: ha ő próféta, akkor új, magasabb értelemben. Abban az értelemben, hogy csendben átadta, a világra szülte Isten egyetlen Igéjét (R294-295).

Mária a megtestesült egyszerűség, nem hivalkodik, hogy ő, éppen ő lett az, amire minden asszony vágyott Izraelben: a Messiás anyja. Nem követel magának elismerést, nem is említi soha a kiváltságát, soha egyetlen jele az önelégültségnek (R307). Ez az egyszerűség és alázat segíti egy karizma hordozóját abban, hogy rátaláljon egy helyes magatartásra, amely engedelmesség a hierarchiával szemben. Mária attól még, hogy vele volt Krisztus, nem érezte magát felmentve az alól, hogy betöltse a mózesi törvény minden előírását. Efesusban nem ő, hanem János kormányozta és irányította az Egyházat. Egyetlen forrás sem utal arra, hogy Mária bevezetett volna valamilyen új előírást, vagy ilyet sugallt volna. Viszont számos forrás beszél János apostol tekintélyéről. Miután beteljesítette a karizmáját, vagyis életet adott Krisztusnak és hűségesen elkísérte a kereszting, Mária elveszik az Egyházban, mint ahogy a só feloldódik a vízben. Úgy adja a világnak a teljes Igét, hogy egészen félrehúzódik. Ilyen helyet foglaljon el a karizma annak életében, aki gyakorolja (R309)!

„Lehet prófétáló tehetségem [...] ha szeretet nincs bennem, semmit sem érek” (1Kor 13,2). *Ha Mária nevét behelyettesíted az 1Kor 13,4-8-ban a szeretet szó helyére, melyről Pál azt mondja, hogy a legnagyobb karizma és mindennél magasabb út Jézushoz, akkor felismered, hogy mindez Máriáról is elmondható*. Jézus figyelmeztet minket, hogy a kárhozatra lehet jutni azzal együtt is, hogy gyakoroltuk karizmáinkat: „jövendöltünk, ördögöket űztünk, csodákat tettünk” (Mt 7,21-23). Máriában kiemelhetjük az anyaság karizmáját, mely egyedülálló módon egyesült egy másikkal, a szüzességgel *a szeretet fő karizmájában* (R310). Mária eszünkbe juttatja, hogy csak a szeretet nem szűnik meg soha. Hogy az ember annyit ér és nem többet, amennyire szereti Istent és az embertársát (R332). Szent Bernát mondta, hogy Mária a királyi út, amelyen Isten eljött hozzánk és ezen most mi elmehetünk Hozzá (Adventi beszéd 5), *ő ugyanis a Szentlélektől ihletett szeretet útját végigjárta*. Mária a legfényesebb példája az Írás ezen szavai igazságának: „előbb szenvednünk kell vele, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk” (Róm 8,17).

„A nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete” (Róm 5,5). „A Szentlélek nélkül mi sem szeretni nem tudjuk Krisztust, sem megtartani nem tudjuk parancsait. S annál jobban meg tudjuk tenni, minél inkább bővelkedünk Benne. Nemcsak annak ígéri meg a Szentlelket, aki nem bírja, hanem annak is, aki már igen. Akinek nincs, azért, hogy legyen neki, akinek már van, azért hogy még bőségesebben legyen (Szent Ágoston, Kommentár János evangéliumához, 74,2; R325). Ha Jézusról mint emberről is írva van, hogy „növekedett kegyelemben” (Lk 2,52), akkor Mária, aki kegyelemmel teljes volt az angyali üdvözléskor, relatív, nem abszolút értelemben volt az. (Ez azt jelenti, hogy a küldetés megkívánta szükség és lehetőség szerint maximálisan volt telve kegyelemmel.) Ezért, aki már egyszer megkapta a Szentlelket, annak mindig újra kell kérnie.

„Isten megadja a Szentlelket azoknak, akik engedelmeskednek neki” (ApCsel 5,32)

A Kereszt alatt álló Mária engedelmissége kitágította a szívét, hogy még bőségesebben legyen képes befogadni a Szentlelket. Egy ember életében a Szentlélek újabb és egymást követő kiáradásaira a lélek egyre újabb kitágulásokkal felel. A Kereszt Máriának is maximálisan szétfeszítette a szívét, amelyre egyre nagyobb kegyelem és abból fakadó szeretet válaszolt. *De ne gondoljuk, hogy Szűz Mária szerepe megszűnt az Ő testétől-lelkestől való mennybevételével. Ellenkezőleg, a Mennybe felvett Szűz Mária (magyar nevén: Nagyboldogasszony) világméretű karizmatikus tevékenységet folytat*.

Szűz Mária, korunk leghatalmasabb prófétája

Mária, aki Jézus földi működése idején olyannyira rejtetten és háttérben volt jelen, most az egész emberiségre kiterjedő anyai aggodalommal és korunk leghatalmasabb prófétájaként harcol gyermekeiért. Az Újszövetségben négyszer szerepel az asszony szó Máriára vonatkoztathatóan: először a Gal 4,4-ben „Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született”, aztán nyilvános működése kezdetén Kánában, majd a kereszttel és végül a Jelenések könyvének (12. f.) Napba öltözött Asszony – alakjában, akinek lába alatt a Hold, fején tizenkét csillagból korona. Mind a négy az üdvösségtörténet egy korszakát fémjelzi. A Nagyasszony, ahogy mi magyarok nevezzük, Máriának a mi történelmi időnkben és üdvösségünkben betöltött szerepét

jelzi, amiről a Jelenések Könyve is szól. A nagy vörös sárkány üldözi az Asszonyt és el akarja pusztítani utódait, akik megtartják Isten parancsát és a Jézusról szóló tanúságtételt. Ezt az asszonyt a hagyomány leginkább az Anyaszentegyházzal, majd Máriával azonosítja. Már az első emberpár elbukásakor megígérte Isten: „Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közé, a te ivadékod és az ő ivadéka közé. Ő széttiporja fejedet, te meg a sarkát veszed célba” (Ter 3,15). Az Jelenések könyve 12. fejezetének apokaliptikus képei arra utalnak, hogy az asszonynak (Máriának) döntő szerepe lesz az első Éva által ránk hozott átok feloldásában. Az üdvösségtörténet végéig tartó ellenségeskedést az Új Ádám (Jézus) fogja megnyerni a hozzá hűséges asszonnyal, Máriával (új Éva). A kígyótipró asszony az idők végéig a gonosz lélekkel harcol a lelkek megmentéséért, Jézus erejét hordozva, Napba (Szentlélekbe) öltözve és az Atya oltalmát közvetítve. Nekünk, Magyarok Nagyasszonya gyermekeinek, élharcosként kell beleállnunk ebbe az anyai lélekmentő élet-halál harcba, melynek tétje üdvösség vagy kárhozat. A XX. századi Mária-jelenések mindegyike erre a harcra vértéznek fel és felhívják a figyelmet a küszöbön álló földi büntetésre és a (tömeges?) elkárkozás veszélyére, ha nem térünk meg. Egyetlen Édesanya sem lehet közömbös, hogy családjából elkárhozik-e valaki, ezért hathatós eszközöket kapunk a lélekmentéshez: ima, böjt, áldozathozatal, evangéliumi élet, rendszeres szentgyónás-szentáldozás, engedelmisség az Egyház és pásztorai iránt. Ezek együttes gyakorlását nevezzük engesztelésnek, melynek célja a földi és örök büntetéseknek, vagyis bűneink következményeinek elhárítása, mérséklése. A Napba öltözött Asszonyként ábrázolják a Bűn Szeplője Nélküli (=Immaculata) Szűz Máriát (akiben megtört a bűn hatalma) az 1830-ban Labouré Zoé Katalinon keresztül a világnak adott csodás érmen is. Azt ígérte Mária, hogy akik „bizalommal viselik, túlradó kegyelemben részesülnek” és kérte, hogy gyakran mondjuk ezt az éremre is felírt röpimát: „Ő bűn nélkül fogantatott Szeplőtelen Szűz Mária, könyörögj érettünk, kik hozzád menekszünk!” Mindez Párizsban, 8 nappal újabb francia forradalom kitörése előtt, mely egyházüldözésben és vérengzésben is kitűnt. Kivétel nélkül állandó és központi üzenete az összes Mária-jelenésnek az, amit Lourdes-ban mondott a Szeplőtelen Fogantatás majd megismételt Fatimában: „Bűnbánat! Bűnbánat! Bűnbánat!” Egyértelművé tette, hogy az emberiség jövője a megtéréstől függ. Fatimában fél évvel azelőtt, hogy Európa keleti részében rengeteg vérontás árán új eszme indult útjára, mely erőszakosan terjesztette az istentagadást, a világtörténelem üdvösségünk szempontjából is döntő órájára hívta fel a figyelmet mennyei Édesanyánk. 100 éves évfordulóját ünnepeljük annak, hogy 1917. május 13-án (majd újabb 5 alkalommal) megjelent a Rózsafüzér Királynéja 3 portugál pástorgyermeknek: a 10 éves Lúciának, a 9 éves Ferencnek és 8 éves Jácintának, és az egész emberiséghez szóló súlyos üzeneteket adott át. A hölgy fehér ruhába volt öltözve. Jobb kezén rózsafüzér függött, ruhája mintha fényből lett volna. Ezt követően, több hónapon át még öt alkalommal jelent meg a Rózsafüzér Királynéja. A megjelenésekkor összefoglalva a következők történtek:

A szent előtti megrendültség és mennyországi gyönyörűség hevében Lucia megkérdezte: Én is az égbe jutok? Igen. És Jácinta? Ő is. És Ferenc? Ő is, de neki még sok rózsafüzért kell elimádkoznia. Akkor eszembe jutott, hogy a két lány iránt érdeklődjek, akik nemrég haltak meg. Maria des Neves az égben van már? Igen (16 éves volt). És Amélia? Ő a világ végéig a tisztító tűzben marad (ő 18-20 éves volt). Föl akarjátok ajánlani magatokat a Jóistennek? El akartok viselni minden szenvedést, amit majd küld engesztelésül azokért a bűnökért, amelyekkel megbántják és a bűnösök megtéréséért? Igen akarjuk. Sokat kell tehát szenvednetek, de Isten kegyelme megerősít benneteket. Imádkozzatok mindennap a rózsafüzért, hogy a világ békét és a háború befejezését kieszközöljétek! (F35-39) Mondjátok gyakran különösen akkor, ha áldozatot hoztok: „ő Jézusom, irántad való szeretetből a bűnösök megtéréséért, s azoknak a bűnöknek az engesztelésére, amelyeket Szűz Mária Szeplőtelen Szíve ellen elkövetnek” (A. B. Machado: Fatima, a tragédia vagy a remény üzenete, Sao Paulo 1967, 1. magyar kiadás, 2003, következőkben: F38-39).

Egy alkalommal megmutatta nekik a poklot. Így kommentálták: Hála égi Anyánknak, ezelőtt már megígérte nekünk, hogy az égbe visz bennünket. Ha nem így lett volna, akkor azt hiszem, az ijedségtől és a rémülettől meghaltunk volna. A poklot láttátok – mondta a Szent Szűz - ide kerülnek a szegény bűnösök lelkei. Isten meg akarja alapítani a földön Szeplőtelen Szívem tiszteletét, hogy megmentse őket. Ha teljesítik kérésemet, sokan megmenekülnek, és béke lesz. A háború is véget ér. Ha azonban nem hagyják abba Isten megbántását, XI. Piusz pápasága alatt egy másik, még szörnyűbb háború kezdődik. Akkor a világot gonoszsága miatt háborúval, éhséggel, az egyház és a Szentatya üldözésével fogja büntetni. Hogy ezt megakadályozzam, eljövök majd, hogy kérjem Oroszország felajánlását Szeplőtelen Szívemnek és az elsőszombati engesztelő Szentáldozást. Ha kérésemet teljesítik, Oroszország megtér, és béke lesz, ha nem, akkor tévtanait az egész világon el fogja terjeszteni, háborúkat és egyházüldözést fog előidézni, a jó embereket kínozni fogják, a Szentatya sokat fog szenvedni, több nemzet megsemmisül, végül azonban Szeplőtelen Szívem

diadalmaskodni fog. A Szentatya följánlja nekem Oroszországot, és az megtér. A világra pedig egy békés kor virrad. Portugáliában a hitigazság mindig megmarad (F41-42).

Imádkozzatok, sokat imádkozzatok, és hozzatok áldozatot a bűnösökért, mert sok lélek kerül a pokolba, mert nincs, aki áldozatot hozzon és imádkozzék értük. Amikor a rózsafüzért imádkoztatok, ezt mondjátok minden tized után. Ó Jézusom, bocsásd meg bűneinket, ments meg minket a pokol tüzeitől, és vidd a mennybe a lelkeket, különösen azokat, akik legjobban rászorulnak irgalmadra (F62-63).

A 2000. május 13-ig nyilvánosságra nem hozott titok (részlet): Láttunk egy fehérbe öltözött püspököt, akiről úgy éreztük, hogy ő a Szentatya. Sok más püspök, pap, szerzetes és szerzetesnő ment föl egy meredek hegyre, melynek csúcsán nagy kereszt állt. ...Térdre borult a nagy kereszt lábánál, és egy csoport katona löfegyverekkel és nyíllal tüzelve rá, megölte őt. Ugyanígy haltak meg egymás után csoportokban a püspökök, papok, szerzetesek és szerzetesnők, különféle világi emberek (F58).

A fehérbe öltözött püspök alakjában II. János Pál pápa 1983. május 13-i merényletet követően magára ismert: „egy anyai kéz vezette a golyó pályáját, és a haldokló pápa megállt a halál küszöbén”.

1925. december 10-én megjelent Lúcia nővérnek a szent Szűz és ezt mondta: „A halál órájában mellettük állók az üdvösségre szükséges kegyelmekkel mindazoknak, akik (Szeplőtelen Szívem tiszteletére) őt hónapon keresztül minden első szombaton meggyónnak, megáldoznak, a Rózsafüzért elimádkozzák és tizenöt percet a Rózsafüzér titkairól elmélkedve velem töltenek, hogy ez által engeszteljenek” (F85).

Az ima, böjt és szeretet Jézus iránti szeretetből végezve (vagyis az engesztelés) háborúkat állíthat meg és egyetlen rózsafüzér lelkeket ránthat le az ördög szekéréről, mert a mi áldozatainkat Jézusával egyesíti, ha a kegyelem állapotában (meggyónva) megáldozunk. A mi áldozataink így részesülnek Jézus Krisztus mindenható erejéből. Egy Anya nemcsak gyermekének testét veszi magába, hanem átveszi, átérzi szenvedéseit is, hogy enyhítsen azokon, mint Mária. Földi Máriák lehetünk, amikor magunkba vesszük Jézusnak a világban lévő bűn és szenvedés miatti fájdalmát és ezzel engesztelünk.

A Szűzanya megjövendölte Szeplőtelen Szívének győzelmét, az Úrhoz való „nagy visszatérést”. Vagyis, hogy az ideológiai természetű és az egész világra kiterjedő pusztítások után eljön Mária országa. Mindez csodálatosan kapcsolódik ahhoz, amint Grignon Szent Lajos egyik írásában előrejelezte Mária országát, melyben az Istenanya rendkívül fontos szerepet fog játszani az egyházi és a világi társadalomban és mindenekfölött különös uralma lesz a lelkek felett. Az Anyaszentegyház és a keresztény kultúra újra felvirágozik (F56-57).

Magyarország Mária országa, de csak akkor válik igazán azzá, ha megteesszük, amit kér. És Ő nem kér mást, mint az Evangélium szerinti életet: „Tegyétek meg, amit mond!”. Ahol ezt elkezdjük tenni, ott Mária közbenjárására csodák történnek (vö. kánai menyegző), betegek gyógyulnak (vö. Lourdes 69 orvosilag megmagyarázhatatlan gyógyulását), karizmatikus adományok kezdenek el működni és megtérések születnek, családok együtt maradnak. Gondoljunk csak magyarországi kegyhelyeinkre a véres könnyeket hullató győri Madonna vagy a Máriapócsi könnyező Szűzanya vagy éppen az Ifjúsági Lelkészség székhelyévé vált Napba öltözött Asszonyt ábrázoló kegykép és egyéb kegyhelyek körül történt számos csodás testi és lelki gyógyulásra, melyeket fogadalmi hálaajándékok hirdetnek, s melyek napjainkban is folytatódnak. Sőt soha nem látott mértékben szaporodtak el az elmúlt évtizedekben Szűz Mária üzenetei és csodás megnyilvánulásai a világ számtalan pontján. (vö. melléklet + 2017. tavaszi találkozó témája a jelenésekről és a rózsafüzéréről). Valóban máriás korszakot élünk, mely Isten országának és egy nagy visszatérésnek elközeledtét hirdeti (mely nem feltétlenül azonos a világ végével).

MELLÉKLET – „Isten levele: Mária” témához

KÉRDÉSEK KISCSOPORTRA

(bővebb csoportvezetői segédanyag a mente.hu-n)

1. **A „kegyelemmel telítettség” öröme:** Írj fel 3-3-3 szót, ami jellemzi Édesanyáddal, az Egyházzal és Máriával való viszonyod. Máriához való viszonyod bizonyos szempontból Édesanyádhoz és az Egyházhoz való viszonyodnak tükrözheti. Mit olvasol ebben a „levélben”?

Van-e benned öröm? Mi az, ami igazán éltet és örömet ad Neked hétköznapjaidban? Meséld el egy olyan tapasztalatod, amikor az ima, az erények gyakorlása és kereszténységed örömmé vált benned! Szűz Máriát Nagyboldogasszonynak nevezzük, nincs nála boldogabb ember. Az Ő élete alapján, mit gondolsz, mi lehet az az öröm, ami igazán boldoggá tehet egy embert és mi az, ami hosszú távon nem elég boldogságunkhoz? Ha elszívárgott az öröm, elszívárgott a kegyelem.

Meddig és miért dagonyázol gyónatlanul, amikor már kellene gyónnod? Miért veszélyes ez? Mit okoz a lelki tunyaság? Mi a Szentségtörés? Miről dönt a kegyelem? (Isten bennünk lakozása; üdvösség-kárhozat; tetteink ideiglenessége vagy örökérvényűsége (érdemszerző mivolta))

Mária fehér lap, amire Isten azt írhat, amit akar. Csukd be a szemed és képzelj el Istent! A Te életed lapjára most mit rajzolna? Te hol nem vagy fehér lap? Mit firkáltál oda, mivel vagy teleírva? Mit szeretnél, ha írna Isten életed fehér lapjára? Mi az, amit örömmel tudtál odaadni Istennek? Mi az, amiben csak belenyűglödsz Isten akaratába? Mária igenné lett Isten számára. Most miben kéri Isten az igened? Hited szubjektív (ráhagyatkozás, követés, személyes ima) vagy objektív (hitismeret, egyháziasság, közösségi ima, Szentmise) vonását kell erősítened?

2. **Mária a hit zarándokútján:** Mária is fejlődött a hitben. Mit gondolsz mi fejlesztette a hitét? (Nem mindig látott tisztán és érzett bizonyosságot, nem mindig érezte Isten szeretetét, sokszor próbára tétetett a hite és mégis mindig engedelmeskedett, nem lankadt az imában, szeretetben, Istenre hagyatkozásban, tanítványságban.) Sorold fel, mi tehetette próbára a hitét? A Te életedben mik azok a megpróbáltatások, üres érzések, melyek megkérdőjelezik vagy megkérdőjelezték Isten szeretetét, jelenlétét és mégis fejlesztettek a hitedben? Hittel átölthetsz minden ilyen szenvedést Máriával és akkor helyére kerül életednek ezek a mozaikja is és üdvörténétté válhat minden fájdalmas esemény. Mária igenné lett Isten számára. Mi az, amit nem tudsz elfogadni életedben, jelenedben, amire még nem mondtál igent? Hogyan tudnád átölelni Isten akaratát? Hogyan lehetsz igenné („Máriává”) Isten számára a jelen pillanatban? (Nem a múlt törmelékein kotorászok, nem a jövő miatt aggodok, hanem a jelenben teljes szívvel igent mondom Isten akaratára.) A tanítványság kulcsa, hogy el tudod-e engedni saját akaratodat, elképzelésedet, amikor Isten kéri (vö. Mária kiüresedése), hogy eggyé válj a másik ember, Isten (vagy az Egyház) akaratával, szándékával, gondolataival. Mikor sikerült kiüresedned saját akaratodból, hogy teret adj Isten vagy egy másik ember akaratának? Miben öröm máris ez a tanítványság számodra? Miben vált örömmé Szűz Mária számára a krisztuskövetés? A Lelkiségi dokumentumban szereplő tippek közül Te mivel kezdenéd, miben lehetnél földi „Máriává”? Mindaz a jó, ami nem Isten akarata, az rossz. Nem Jézust fogadjuk meg, ha sok mindent teszünk, jókat is, de nem a Szentlélek indítására vagy nem tiszta szándékkal (motivációval), nem Isten iránti szeretetből, hanem pusztán dicsőségvágyból, önérdekből, kényszeredetten vagy megszokásból. Mi az, ami elferdíti és félreviszi olykor a motivációmat? Mire van hajlamom? (Pl. nem Jézust szeretni, szolgálni jövők, hanem pusztán élményeket kapni, szórakozni és másokat szórakoztatni akarok.) Megfogania Jézust, de nem szüli meg az, aki hallgatja az ígét, de nem váltja tettekre. Életem mely területén hiányoznak a tettek és nem követik azok még a hitemet?

3. **Mária a remény Anyja: Jézussal a kereszt alatt**

Az anya együtt érez, magába veszi a másik szenvedését, testi-lelki inségét, hogy átszeretve azt enyhítsen rajta. Máriaként kiknek a gondjait vehetnéd magadba úgy, hogy imában hordozod Isten előtt vagy áldozatot, böjtöt, szeretetgyakorlatot vállalsz valaki(k) megtéréséért vagy szívedre helyezett szándékokért? Mi ad erőt, hogy kitarts egy vállalkásban vagy a szeretetben, ha az már nehéz vagy kényelmetlen? (Pl. tanulás, nehéz ember, kitűzött jó cél vagy elhatározás.) A kereszt alatt Jézus azt kérte, hogy Mária bennünk Jézust (az ő gyermekét) lássa és mi benne az Édesanyánkat. Mikor sejtettél meg abból valamit, hogy Szűz Mária, a Te Édesanyád? Hogyan, mitől láthatná benned jobban Fiát Mária? Van-e olyan szenvedés az életedben, amiről az a gyanúd, hogy nem Jézus keresztje, mégis újra és újra „beállsz alá”? Mi segítene, hogy megszabadulj

ettől? Hol van olyan testi-lelki inség körülöttem, ami Téged hív, hogy „Máriaként” enyhíts rajta? Valaki vagy megtagadja magát, vagy megtagadja Jézust. Miben tagadhatod meg magad hétköznapijaidban, hol találsz erre alkalmat? (Pl. kedved volna a haragodat kitölteni valakin, olyan műsor megy a tévében, ami nem építené a lelkedet, sérelmedet szeretnéd elpanaszolni mindenkinek vagy bezárkóznál egy szemrehányással teli csöndbe, tisztességtelen előnyhöz juthatnál pl. kis csalással stb., s Te azt mondd: nem.)

4. Mária a szeretet és a Pünkösdi misztériumában: *Milyen legyen az imádságunk, hogy elnyerjük vele a Szentlelket? (Egy szívvel, egy lélekkel, állhatatosan imádkozzunk.) Jézus azt parancsolja: „szüntelenül imádkozzatok!”. Hogyan lehet ezt teljesíteni? (Mindent Jézus iránti szeretetből tegyünk.) Mennyi imaidő kell ahhoz, hogy fenntartsuk ezt a szüntelen imádó, Jézusra irányuló lelkiületet? (Biztos, hogy nem elég napi öt perc.) Elég-e a privát imám? (Nem elég, az apostolok is közösségben imádkozva kapták meg a Szentlelket, Jézus is megparancsolja, hogy összegyűljünk az ő emlékeztetőre, a Szentmisére.) Mi segíti a szüntelen imádságot? (Isten utáni szüntelen vágy ápolása: rendszeres gyónás, áldozás, hétköznapi Szentmise, gyakori Szentlélekkihívás, röpimák, egyéni és közösségi, spontán és kötött imák jól megválasztott aránya, napi rózsafüzér és a szándék felindítása hogy minden áldozatom és örömöm egyesítem Jézus áldozatával és örömeivel Jézus iránti szeretetből a lelkek megmentéséért) Miért szoktál meglankadni az imádságban? (Nem tudatosítom vagy nem érzem Isten jelenlétét, nem vagyok állhatatos, rövidítem az imaidőt, zavaró gondolatok jönnek) Mi tarthatja fenn lankadatlanul az imádságot? (Sose rövidíts az elhatározott imaidőn! – hogy erre rászokj, legnagyobb segítség a rózsafüzér, ami kb. 30 percig tart. Tudatosíts, hogy kinek a jelenlétében vagy; szemléld a titkokat, amikről imádkozol és vonatkoztasd az életedre! Legyen heti imarended, fix, minimum fél órás találkozókkal és ne mondd le Jézust, ne tologasd, ha nincs rá Vele megbeszélte jó okod, hanem mondd azt a barátaidnak, hogy ott már egy találkozód van beírva. Ha gondolataid elkalandoznak vagy megterhelnek, vagy unod az imádságot, szegezd oda testedet és maradj az Úr jelenlétében vagy borulj térdre és mond neki: Uram, a testem imádkozik hozzád!) Mennyire vagy állhatatos a hálaadásban és dicsőítésben? Mária példája szerint hogyan kell használni a karizmákat és hogyan nem szabad? Olvassa fel a csoportvezető az 1Kor 13. fejezetet! Olvasd el egyedül az 1Kor 13, 4-8-at, majd helyettesítsd be a szeretet szó helyére a saját neved. Olvassuk fel együtt, egyszerre hangosan a saját neviünkkel! Majd egy valaki olvassa fel úgy, hogy Mária nevét helyettesíti be! Magatokra és Máriára nézve mit és mikor éreztetek helytállónak és mit nem? Kiknek adja meg Isten a Szentlelket? (Aki állhatatosan kéri tőle és akik engedelmeskednek neki (ApCsel 5,32).) A csoport végén kérjük majd együtt a Szentlelket! Pl. minden csoporttag mondja ki hangosan, körben egymás után: „Jöjj szentlélek Isten, szükségem van Rád!” Korunk leghatalmasabb prófétájaként a Szűzanya milyen eszközöket ad nekünk a lélekmentésre? („Adok nektek öt követ Góliát ellen: 1. imádság böjttel kísérve (rózsafüzér); 2. rendszeres gyónás, áldozás; 3. engedelmisség az Egyház és pásztorai iránt; 4. Evangélium szerinti élet; 5. áldozathozatal.”) Mit jelent az engesztelés? (Az előbbieket együttes gyakorlása földi és örök büntetéseknek, vagyis bűneink következményeinek elhárítása, mérséklése céljából.)*

Prológus

Nincs semmi – írta Tertulianusz –, ami annyira zavarba ejtené az emberi elmét, mint az isteni művek egyszerűsége, összevetve elért hatásainak csodálatosságával. Milyen nagyszerű a keresztség. A külső jelek egészen egyszerűek. Egy kis vízre és néhány szóra szorítkoznak. Ez épp ellentétes azzal, ami végbemegy az emberi bálványimádó tettekben, ahol minél nagyobb hatást akarnak elérni, annál nagyobbak kell lennie az apparátusnak, a színrevitelnek és a költségnek. Mária példázza ezt az isteni aránytalanságot aközött, ami kívülről látszik és ami belül végbemegy. Mert mi volt Mária kívülről a falujában? Semmi feltűnő, a rokonainak, a falubeli embereknek ő valószínűleg egyszerűen Mirjam („A Mária”) volt, egy szerény, jóra való lány, semmi különleges. Sohasem szabad elfelejtenünk ezt az igazságot, nehogy légiessítsük Mária alakját valami éteri testetlen dimenzióba vetítve őt. Éppen őt, aki a megtestesült Ige anyja. Isten stílusának két jellegzetességét, az egyszerűséget és a fenségességet Máriában kell szemlélnünk (R59-60).

Hans Urs von Balthasar: „A keresztség mariológia nélkül... észrevétlenül embertelenné válik. Az Egyház gépies, lélek nélküli lesz, lázas tevékenységbe fullad, nyugvópont nélküli, csupa tervezésbe merülő lesz. Ezen elférfiasult világban mindig csak új ideológiák váltják fel egymást, minden vitatkozó, kritikus, keserű, humor nélküli és végül unalmas lesz, és az emberek tömegesen elhagyják az ilyen Egyházat” (Klarstellungen, Freiburg, 1971-72.; S15).

Ökumenikus kitekintés

Érdekes, hogy Luthernél még egyértelmű hitvallások találhatók Szűz Mária áteredő büntől való mentességéről, jöllehet, ez még akkoriban nem tartozott a kötelező hitletéteményhez. Luther Máriát az Egyház képének nevezi és tiszteli. Kálvin már megkérdőjelezte Mária büntelenségét. Luther attól félt, hogy Mária közreműködése korlátozza az egyetlen Megváltó Jézus Krisztus tettét (S46-49). Ennek megfelel egy borúlátó embertan: *szerinte még Szűz Mária sem mutathat fel semmilyen érdemet, ő nem tesz semmit, Isten tesz minden dolgot. Így Mária... mintaképe annak az embernek, aki egyedül a kegyelemből igazult meg. Ezzel szemben tudjuk, hogy bár a kegyelem a megigazulás oka, de a kegyelem együttműködésünk (érdemszerző tettek) nélkül nem hoz bennünk gyümölcsöt és üdvösséget* (S50).

A II. Vatikáni Zsinat kijelenti (1965): „Mária anyai föladata az emberek iránt semmiképp sem homályosítja el vagy csökkenti Krisztusnak egyetlen közvetítő szerepét, hanem éppen erejét mutatja meg. A Boldogságos Szűz minden hatása az emberekre... nem a dolog belső természetéből, hanem az Isten tetszéséből és Krisztus túláradó érdemeiből ered, Krisztus közvetítésén alapul, teljesen ettől függ, és minden hatékonyságát belőle meríti. A hívőknek Krisztussal való közvetlen egyesülését pedig egyáltalán nem akadályozza, hanem éppen előmozdítja” (LG 60).

A reformációt követő évszázadokban a protestánsok lassan önmagukkal is meghasonlottak, mert sokan a reformátorok által még elfogadott központi hitvallásokat már elutasították (főként a racionalizmus hatására), például „született Szűz Máriától” (pl. 1846-os porosz általános zsinat). A XX. századi Barth már elutasít mindenféle Mária-tiszteletet: „hol Máriát tisztelik, ott nincs Krisztus Egyháza” (S55-56).

A XX. század végén a Németországi Egyesült Evangélikus-Lutheri Egyháznak Catholica-Munkaköre (VELKD) és a Lutheránus Világszövetség Német Nemzeti Bizottságának (DNKLWB) tervezete ugyanakkor azt írja, hogy Máriáról jogtalanul feledkeztek meg az evangélikus egyházban és ő nemcsak katolikus, hanem evangélikus is. „Az az egyház, amelynek szabálya az Írás, nem hallgathat Máriáról. Az ökumenikus párbeszédnek Mária felé kell fordulnia. Ha lemondunk az igazság kereséséről, nem vesszük komolyan önmagunkat” (1982). *Sajnos ez nem vált általánosan elfogadott törekvéssé, hisz a protestantizmusban nincs mindenki által elfogadott tanító-, magyarázó tekintély és hivatal.*

Luther ezt írja: „Krisztus után Mária az egész kereszténység értékes gyöngyszeme, akit nem lehet eléggé dicsérni.” Alapjában véve tehát nem Mária az, aki elválaszt vagy összeköt, hanem a teológiai előzetes döntések, mint például a kizárólagos íráselv vagy a péteri hivatal el nem ismerése. XIII. Leó pápa szerint az egységért egyenesen Szűz Mária szószólását kell kérnünk, aki az egyetlen hit egységére szülte az Egyházat (A nép segítője c. 1895-ös körlevele; S66-67).

Mária szűz mindenkor: szülése előtt, szülésében és szülése után

Történet: Carlo Caretto Máriáról írott könyvében (XX. sz.) elmeséli, hogyan fedezte fel Mária hitét. Amikor a sivatagban élt, megtudta néhány tuareg barátjától, hogy a táborból egy lány jegyese egy fiúnak, de nem lakik vele, mert még túl fiatal. Ekkor eszébe jutott, amit Lukács mond Máriáról. Két évvel később, amikor újra arra járt, érdeklődött a lányról. Észrevette, hogy beszélgető társai némileg zavarban vannak. Később egyikük lopva odament hozzá, és intett: a kezét elhúzta a torkánál azzal a jellegzetes mozdulattal, ami azt jelenti az araboknál: „elvágták a torkát”. Várandós lett az esküvő előtt és az egész család becsülete ilyen véget követelt meg. Akkor újra Máriára gondolt, a názáretiak könyörtelen tekintetére, a mutogatásokra és megértette Mária magányát és még azon az éjszakán hite tanítómesterének választotta őt (R64-65).

Ha minden gyermek egyszerű jelenlétével azt hirdeti, hogy a szülei egy pillanatra egyesültek test szerint, ez a gyermek, aki Jézus, azt hirdeti, hogy a Szentlélek és Mária lélek szerint és ezért megsemmisíthetetlen módon egyesültek. Az Eucharishtiában is Őt kapjuk, Aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától és *mennysországban is vele fogunk találkozni* (R288).

A szűztől való születést már a II. században mint központi *hitigazságot* rögzítették a hitvallásban (S191). Az Egyház hitét, Jézus apa nélkül fogantatásával bizonyára sokan megmosolyogják, mint túlhaladott *mitologikus elképzelést*. Bemutatható azonban, hogy a modern ellenvetések pusztán új kiadásai a keresztény hit ókori ellenfelei primitív érveinek. A görögök az élet keletkezését csak nemzés által ismerték, nem pedig a teremtés útján (S126-127). Az emberré válásnál *az ellenkezőjéről van szó:* a Szentlélek működése nem volt nemző (ez esetben Jézus 2. atyja lenne), hanem teremtoi (S198).

Markion és a gnosztikusok elképzelhetetlennek tartották az isteni és emberi természet egységét, mivel a teremtés létszerűen rossz. Szűz Anya nem csak a Fiú istenemberi létére utal, hanem a teremteny „Isten képességére”, *jóságára* is, beleértve a testet. Az anya szüzessége tehát, semmi esetre sem állít házasság- és testellenességet. Ezt épp a gnosztikusok képviselték, akik vagy József apaságát tanították, vagy Mária

anyaságát tagadták *(azt mondták ugyanis, hogy Márián, mint valami csatornán át jött hozzánk az Ige)*. Ezzel szemben olvassuk „Mária megszülte elsőszülött Fiát”. Az elsőszülött, Jézus jogi címe a trónjelöltség szempontjából, de nem jelenti ki azt, hogy további gyermekek is következzenek utána.

Ha Máriának Jézus után még legalább hét gyermeke lett volna *(4 fia és még több nővére a Mk 6,3 és Mt 13,56 félremagyarázása alapján)*, akkor aligha vehetett volna részt zarándoklaton a 12 éves Jézussal és további gyermekek esetén Jézus a kereszten anyját nem bízta volna rá a kedvelt tanítványra (S205-207). Márk sohasem nevezi meg Józsefet az egész Evangéliumában. Márknál továbbá Jézust „a Mária fiának” nevezik (Mk 6,3) szemben pl. Lukáccsal: „Nem József fia ez?” (Lk 4,22). Az anya szerint való nevezés nem volt szokásos (Mk 1,19; 2,14; 3,17-18; 10,35.46). Az anyáról való megnevezést rendszerint azzal indokolják, hogy József akkor már nem élt (S76-77). Valójában Márk azért nem használja József nevét, mert úgy akart rámutatni Jézusra, mint Isten Fiára, ilyennek hirdeti Őt az Evangélium címében is (Mk 1,1). A „Mária fia” nevet az első századokban vagy gyalázó szóként használják vagy utalásként a szüzi szülésre. Az előbbi, a zsidó hatás alatt álló irodalom esete, a másikkal kapcsolatban idézhető tanúként a Korán, amely előfeltételezi a szüzi szülést – írja J. Gnlika (S78). Végül érdemes felfigyelni arra, hogy a názáretiek azzal érvelnek, hogy Jézus nem jöhet számításba mint Messiás, mert ismert valaki (nem amiatt, hogy házasságon kívüli gyermek lenne, *harmadik szülőtől, mint pl. az eretnek Kelszosz tanította*; S79).

János evangélista, bár mindig szembehelyezi József állítólagos apaságával Isten valódi Atyaságát, nehézség nélkül szól Jézus Anyjáról (2,1.3.5.12; 19,25 köv.). Jézus a János-evangéliumban körülbelül huszonöttször nevezi Istent Atyjának, emiatt a zsidók még inkább az életére törnek. De Jézus sohasem nevezi Józsefet apjának. Jézust csak a nép nevezi „a József fiának”, de nem azok, akik hívón ismerik Jézus személyének a titkát. A János 1,45-ben Natánael először csak József fiának ismeri, aztán megvallja Őt, mint Isten Fiát, végül Jézus önmagát nyilatkoztatja ki Emberfiaként (S107).

Az egyházatyák biblikus érvek alapján vallották, hogy Máriának nem voltak szülési fájásai (hiszen a szülési fájdalom a bűnbeesés büntetése, vö. Ter 3). Fel sem lett törve a szüzesség pecsétje, amikor szült (Ez 44,2; Én 4,12; Iz 7,14). A kagyló képével szemléltették ezt: megnyílik, hogy kiadja a gyöngyöket és aztán ismét bezárul. A „szüz volt szülésében” tan közelebbi tartalmi meghatározása azonban sohasem volt tárgya a tanítóhivatal döntésének. A Lateráni zsinat 649-ben döntött, „aki nem vallja Istenszülőnek a szent mindenkor szüz és szeplőtelen Máriát, aki az idők végén valóban Istent mag nélkül a Szentlélektől foganta, sértetlenül szülte, miközben szüzessége az ő születése után is sértetlen maradt, legyen elítélve” (DH 503). Mária mindig tartó szüzessége soha különlegesen nem támadott hitbeli meggyőződéshez tartozott. Ez érvényes volt a reformátorokra nézve is (egyetlen asszony képe sem kelt a férfiban olyan tiszta gondolatokat, mint ez a Szüz (Luther Kirchenpostille; R330). Ehhez képest a XIX. század óta a szülés utáni szüzességet is tagadták.

A Szüz Máriáról szóló apokrifek az életrajzi hiányok kitöltésével a jámbor kíváncsiságot akarták kielégíteni, mégsem állítható, hogy valamennyi apokrif írás eretnek irányzatot követne. A Jakab ősevangélium például igazhitűnek mondható, bár sok minden a fantázia szüleménye benne (S160-161). Jakab ősevangéliumának rendkívüli volt a befolyása, bár a II. és a III. században kialakuló mariológiára még csekély volt a hatása, legalábbis nyugaton. *A Jakab ősevangélium szerint a papok a nemi érés előtt álló – 3 éves korában a templom szolgálatára szentelt – 12 éves szűznek egy többgyerekes özvegyembert jelölnek ki*. Ezzel szemben Szent Jeromos is (IV-V. század) meg akarja őrizni József méltóságát (s épp úgy Máriáét is) aki nem volt öreg férfi, hanem Jézus és Mária tetterős védelmezője, s aki szintén példás szüzességben élt, hívő magatartás alapján (és nem öregkori gyengeségből; S211). *Az ősevangéliumnak mégis erős utóhatása volt a művészetre, a látomásokról szóló irodalomra és az életrajzi alapú mariológiára*. Keleten még ma is az ősevangéliumi értelmében válaszolnak Jézus testvéreivel kapcsolatos kérdésre *(vagyis szerintük a megözvegyült József korábbi házasságából származó gyerekeiről van szó)*, illetve két olyan Mária ünnepet ünnepelnek, ami csak az ősevangéliumból megalapozható (S162-163).

Elképzelhetetlen, hogy Mária az angyal jöveteléig úgy gondolkodott volna jövőjéről, mint korának többi zsidó leánya, s az angyal teljes egészében keresztelte volna a jövőre vonatkozó terveit. Máriában a rendeltetése alapján jelen volt valami mély – még ha önmaga számára igazából nem is megindokolható – szüzességre irányuló vágy, ami talán azonos azzal, amit a középkorban feltételes fogadalmon értettek (S225).

Aquinói Szent Tamás szerint Szüz Mária az eljegyzés előtt csak feltételesen (ha Isten akarja) tette le a szüzességi fogadalmat, majd Józseffel egyidejűleg tette le azt egy életre. Rendkívüli isteni beavatkozást és elhívást jelez az is, hogy a zsidó vallásosságban nem indokolható ez a fogadalom, mert a gyermektelenség a legnagyobb szégyennek számított (S222). József számára világossá vált, hogy Isten rátette kezét az asszonyára, s hogy az számára érinthetetlen. Ezáltal magának Józsefnek is ki lett jelölve további életének

értelme és formája, annak a titoknak a szolgálatában, amelynek a házában kell végbemennie (S224).

Mária szüzi anyasága az Egyházat is mindig újra tudatára kell, hogy ébressze annak, hogy sajátos termékenysége nem emberi elhatározásból és mindenáron való tevékenykedésből növekszik, hanem Istentől érkezik (S234).

Szűz Mária Isten Anyja

Anyának lenni nem olyan cím, amit külsőleg aggatnak az emberre. Megváltoztatja nem csak a nő testének arányait, hanem önmagáról kialakított képét is. Bevésődik személyi létébe. Hasonlóan, mint a papszentelés: aki egyszer pap, mindörökké pap. De még inkább elmondható a nőről, aki egyszer anya, mindörökké anya. Ez esetben nem csak egy láthatatlan jeltől van szó, hanem egy teremtményről, aki arra rendeltetett, hogy örökre őt anyjának hirdesse (R91-92).

Az Isten Anyja elnevezés a Szent Szűz legrégebbi és legfontosabb dogmatikai címe. „Ha valaki nem hiszi, hogy Mária Isten anyja... legyen kiközösítve”, hisz ezt olvassuk gyermekéről: „a Magasságos Fiának fogják őt hívni” (Lk 1,31-32.35). Mária nem az Efezusi Zsinattal (431.) kezd Isten anyja lenni, amely őt így határozta meg, korábban is az volt (R94). *Ekkorra már egyébként az „Istenanya” megszólítás* is rég elterjedt volt a nép vallásosságában, amint ezt a III-IV. századból származó papiruszon talált legrégebbi Mária-imádság bizonyítja, az „Oltalmad alá futunk” (S172). Mária része az Istenről szóló diskurzusnak, mert Isten közvetlenül bele van kapcsolva Mária isteni anyaságába: „Az, amit az egek sem képesek befogadni, az a te méhedbe szállt és emberré lett” (régí karácsonyi responzórium; R93).

Szent Pál apostol Galatákhöz írt levelének 4. fejezetéből a 4. vers: „Amikor elérkezett az idők teljessége, Isten elküldte a Fiát, aki asszonyból (ek =ból előljárószó szerepel) született...” A Gal 4,4 lényegében kimondja az Istenanyaságot. Láthatjuk, hogy a preegzisztens Fiú születése az Asszonytól hozzátartozott az eredeti igehirdetéshez. Jézust nem csupán később emelték Messiássá és Fiúvá például a keresztelesekor, ahogy a gnosztikusok vagy modern eretnekek tanítják (S70-71).

Tévtanítások az első századokban: A doketisták tagadták, hogy Krisztusnak valódi emberi teste volt, vagy ha egy asszonytól született is, tagadták, hogy az ő húsából, véréből való volt. Velük szemben határozottan ki kellett mondani, hogy Jézus Mária fia volt, „méhe gyümölcse” (Lk 1,41; R95). Tertulianusz: Krisztus az emberrel együtt szerette azt a módot is, ahogy a világra jön (R104). Porphyriosz *már a* III. század vége felé azt mondja, hogy Isten az emberi testbe lépve beszennyezte volna magát. Jézusnak csak látszólagos teste volt (doketák, Simon mágus) és ezáltal nem voltak szülei, vagy József és Mária Fiának tartották, mert a rossz test nem származhat a Jóistentől, hanem csak a (rossz) házasságból (gnosztikusok, ebioniták). Tegyük hozzá, ha József vér szerinti Fia lenne, akkor mi magyarázza épp József értetlenségét arról, hogy honnan van a gyermek. A Lk 2,23 utal a kiváltás törvényére: mivel az elsőszülöttek megmenekültek a haláltól Egyiptomban, minden elsőszülött, akár ember, akár állat, Isten tulajdonának számított. Az állatokat feláldozták, azaz megölték, az embereket kiváltották. Sehol sincs szó, hogy József által megtörtént volna a kiváltás. Ténylegesen csak a valódi apának kellett a kiváltást megtennie, aki ezzel elismerte az apaságát. *Értünk vállalt halálának elfogadása miatt* nem volt szükséges Jézus kiváltására (S92).

Más tévtanítók Máriát mintegy csatornának tekintették, amin a mennyei Fénylény keresztülment (valentinianusok, Markion). Mária így szűz volt, de nem anya (S20). Ezzel szemben a Megtestesülés igazi teológiája a test legnagyobb fölértékelése. Ezért nem lehet sohasem test- és házasságellenes (S21). Simon mágus szerint a megváltás is csak a lélekre vonatkozik, nem a testre (nincs feltámadás!). Főlöleges a teljes ember közreműködése, pl. az anya közreműködése az emberré válásban, mivel az ember mint szabad valaki azt teheti, ami a kedvére való, az ő kegyelme menti meg az embereket és nem az igazságosságuk cselekedetei (*csaknem ugyanez a tévedés jelent meg a reformátoroknál*; S128-129). A Szűztől való születés összeköti az üdvösség ajándék jellegét (preegzisztens Logosz (= világ teremtése előtt öröktől fogva létező Fiú Isten) leszállását) az együttműködés szükségességével (S133).

Efezusi Zsinat (431.): Az istenanyaság *mindig is vallott igazságát dogmaként* az Efezusi Zsinaton (431.), az egyik krisztológiai kérdés tisztázása végett határozták meg (S165). Isten Anyja Jézusról beszél nekünk, mindenekelőtt azt tanúsítja, hogy valóságos ember (R103). Minden anya a testet adja a gyermekének, nem a lelket, ami közvetlenül Istentől ered. Mégsem hívom az anyámat testem anyjának. Máriát tehát analóg módon így kell neveznünk: Isten anyja, noha Jézusnak csak az emberséget és nem az istenséget adta. Mert Jézusban az emberség és istenség (vagyis két természet) egyetlen isteni személyben (énben) kapcsolódik össze (hyposztatikus=személyi egyesülés alapján; R96-97). Ha Jézusban elválasztanánk az emberséget az istenségtől, az veszélybe sodorná a megváltásunkat. Mária az, aki a földhöz kötötte Istent, az, aki végleg Emmánuellé tette Istent, aki Krisztust testvérünké tette (R106). Isten Anyja továbbá Istenről is beszél

nekünk, Isten alázatáról beszél, aki radikálisan *függeni akar szeretett teremtményétől, Édesanyjától*. Mária azt mondhatja Fiának, amit a mennyei Atya: „Fiam vagy, én szültelek” (Zsolt 2,7 Zsid 1,5; R109). Egyesek szemére hányják a katolikusoknak, hogy túlzásokba esnek a Mária tiszteletben, de sohasem gondolnak arra, hogy Isten annyira előrement Mária tiszteletében, hogy Isten anyjává tette, aminél senki sem mondhat többet (R110).

Az örök Fiú a testet földi élete kezdetén vette magára és soha többé nem fogja azt levetni (S172-173). Isten nem volt ebben a testben korlátozva a természetében, hanem akarati magatartásának megfelelően (S174-175). Általa teremtette Isten a világot (Zsid 1,2), mégis Jézus asszonytól születte felnövekedett korban és bölcsességben, tudott éhezni és mindhaláláig szomorkodni. Mindenütt, ahol a Theotokosz (Istenszülő) címet elutasítják vagy korlátozzák, valami módon a Fiút is csorbítják (S180).

Mária agóniája – Anyaságának természetfeletti kiterjesztése érdekében

Annak érdekében, hogy Mária minden hívő Anyjává válhasson, iszonyú sokat kellett szenvednie: „ha a búzaszem nem hal el”, *nem hoz termést*. Miért volt erre szükség? Mária nem volt már amúgy is megpróbált? Hát Isten valóban szeretet? Maga Mária sem cserélte volna ezt a kiváltságot semmi másra a világon. A test és vér nem örökölheti Isten országát (1Kor 15,50; R141).

Valaminek szét kell törnie az első rendben, hogy át lehessen térni erre a magasabb létmódra. Mária anyasága nagyon időbeli hús-vér anyaság is volt, így ahhoz, hogy olyanná válhasson, ami örök, lelki, az Isten országából való, ahhoz Máriának át kellett mennie egy halálon, ahogyan a Fiú legszentebb emberségének is, még mielőtt az megdicsőült *szellemi* testté lett. A természetfölötti rendbe való áttérés még egy ártatlan egészséges természet számára sem mehet végbe egyfajta halál nélkül. Isten végtelenje nem olyan, amit el lehetne érni a véges egyszerű meghosszabbításával (R142). A Lélek adja az életet, igaz, de előbb elfojtja a testet: ha a lélekkel elfojtjátok a test szerinti tetteket, élni fogtok (Róm 8,13).

A kegyelem nem pihen édesen, mint egy szép korona a fejen. Szükséges, hogy a természet újjáformálódjon és spiritualizálódjon, hogy feltámadhasson a kegyelemben. A selyemhernyó bezárkózik a gubóba, elszárad, mintha meg akarna halni. Milyen bünt követett el a kis hernyó, hogy át kell mennie ezen a bomláson? (R143) Semmilyen, de előtte a földön csúszott, most pedig repül és már nem is emlékszik az átért szenvedésre új állapotának mámorító szabadságában.

Szűz Mária „Egyház Anyja” címe

Mária ösképe a büntől (=szeplőtelen fogantatás) és a haláltól (testi mennybevétel) megváltott Egyháznak is. A kegyelem teljességére nézve is ősmintája az Egyháznak, amely magában hordja a kegyelem teljét (Semmelroth: Urbild der Kirche, Würzburg, 1950. 38., 60., 78.; S39).

A II. Vatikáni Zsinat 3. ülésszakának záró ülésén VI. Pál Máriát az Egyház Anyjának nyilvánította. A zsinati atyák állva közfelkiáltással kinyilvánították beleegyezésüket, ami bizonyosan nagy teológiai súlyt adott a cselekménynek, de mégse volt szó dogmatikai meghatározásról szó szoros értelemben (S186-188). Azon a ponton, mialatt Őszentsége a hitigazságot kihirdetni készült, erős szél lebbentette meg azt a függönyt, ami a Mária oltár feletti nagy ablakot takarta és a hirtelen előtörő napfény fényes fényárba öltöztette a pápa alakját és a pápai trónust (V125).

Az Egyház Anyja folytatja anyai feladatát, amennyiben együttműködik a megváltottak lelkében az isteni élet megszületésénél és nevelésénél (S189). A fő anyja sohasem tolakodik a fő és a tagok közé, egész hatása sokkal inkább arra irányul, hogy erősítse egységüket s közvetlen viszonyukat. II. János Pál így fogalmaz: Mária új anyaságával lélekben átölel mindenkit és minden egyes tagot az Egyházban, s átkarol az Egyház által mindenkit és minden egyes embert (Redemptoris Mater 47.; S190).

Legyünk Krisztus Anyjává!

Assisi Szent Ferenc jól kifejezi: Krisztus anyja leszünk, vagyis Krisztust foganjuk, amikor a szív őszinteségével szeretjük őt és világra szüljük, mikor szent tetteket viszünk végbe (R122). Szent Bonaventúra szerint a lélek akkor foganja Jézust, amikor megutálta addigi életvitelét, elszakadva régi szokásaitól és hibáitól, mintegy lelkileg megtermékenyül a Szentlélek kegyelmétől, s megfoganja azt az elhatározást, hogy új életet kezd. Ennek a tervbe vett új életnek haladéktalanul meg kell mutatkoznia külsőleg is látható változásban, a mi életünket és szokásainkat érinti. Ha a tervet nem követik tettek, Jézus megfog, de nem születik meg (R123). Ilyen elodázásoktól pettyes az életünk (R124).

Szeplőtelen Fogantatás – Mária totális büntelensége és ártatlansága előzetes megváltás gyümölcseként

Az elsőként megváltott – Mária mentes a személyes bűnöktől és az áteredő bűntől (Szeplőtelen Fogantatás). Aquinói Szent Tamás írja: „a Boldogságos Szűz semmiféle bűnt nem követett el cselekedettel (akár súlyosat, akár bocsánatosat), úgyhogy beteljesedett, ami az Én 4,7-ben írva van: „egészen szép vagy” (tota pulchra)”. A II. Vatikáni Zsinat ezt tanította: „Mária Isten üdvözítő akaratát bűntől nem késleltetett teljes szívvel ölelte át” (LG 56; S236-237). 1854. december 8-án IX. Piusz pápa ünnepélyes módon kihirdette: „a Boldogságos Szűz Mária fogantatásának első pillanatában a mindenható Isten egyedülálló kegyelméből és kiváltságából, az emberi nem Üdvözítőjének érdemeire való tekintettel, az áteredő bűnnek minden szennytől eleve megőrizve mentes volt” (S238). Szükséges volt, hogy a nő, akitől *az Örök Fiú* emberré akart lenni, mentes legyen a bűn minden romlásától. Az a mű, amelyik arra van hivatva, hogy eltörölje a bűnt, nem jöhet maga is bűnből (Eadmer; S244). És ha Jeremiás és János az anyaméhben megszentelődött, nem kell-e ennek még inkább érvényesülnie az Istenanya esetében, aki által már új üdvösségtörténeti korszak köszöntött be? (S250) Ware-i Vilmos (+1305 körül) írja: „Fia nem alkalmazta volna rá előzetesen szenvedésének a gyümölcsét? Máriának lett volna áteredendő bűne, ha nem lett volna megóvva attól.” Vilmos tanítója volt Duns Scotusnak, aki befejezte a vitát: „Mária lelkének Isten a teremtménye alkalmával megadta azt a kegyelmet, hogy megmaradjon abban a kegyelemben, amiben teremtmény lett, azaz hogy mentes maradjon minden fertőzéssel szemben” (S249-250).

Az Egyház szent, Krisztus megszentelte, aki „odaadta magát érte, hogy tisztává és szentté tegye, melyen sem folt, sem ránc, sem más efféle nincsen, hanem szent és szeplőtelen” (Ef 5,25). De hol valósul meg ez a cél az Egyházban, tekintettel a sok bűnre? Máriában. Rajta az eredeti teremtmény ragyog fel, de úgy, hogy a Krisztus-esemény kegyelmi teljessége még azt is túlszárnyalja. Ha a bűnt az emberi érlelődés folyamatában átmeneti állapotként értik félre, akkor Mária éretlen és serdületlen ember maradna. A büntelenségében Mária nem válik idegenné a többi ember számára, hiszen a bűn ínségét és romboló hatását a tiszta mindig erősebben és mélyebben érzékeli annál, aki megszokta azt. Ezért folytat a szent erőteljesebb harcot a bűn ellen. Az Immaculata tudatára ébreszti az embert, hogy a megváltás nem utópia (azaz szép mesebeli álm), hanem már valósággá lett és többé-kevésbé az egyes embernél is azzá lehet (S252).

Az Immaculata tisztelete a Mária-jelenések által kapott nagy lendületet. 1830-ban Labouré Katalinon keresztül kérte a Szűzanya, hogy készítsenek egy érmét, amire legyen felírva: Ó bűn nélkül fogantatott (= Immaculata Conceptio) Szűz Mária, könyörögj érettünk, kik hozzád menekszünk! 1858-ban Lourdes-ban Bernadettnek is így mutatkozott be („Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás”, ami Bernadett számára teljesen ismeretlen önmegjelölés volt) és Fatimában *kérte Szeplőtelen Szívének engesztelését.* Az 1800-as évek közepétől a jezsuiták már *külön esküvel kötelezték el* magukat az Immaculata Conceptio megvallására és védelmezésére.

Mennybe felvett Szűz

Földi életének befejezése után abba az állapotba jutott Mária, ahová a többi hívő csak a feltámadás után az utolsó napon fog érkezni. XII. Piusz Munificentissimus Deus 1950. nov. 1-jei bullájában így szól: „A szeplőtelen, mindenkor Szűz Istenanya, Mária, miután befejezte földi életének pályafutását, testestől, lelkestől föl lett véve a Mennyei dicsőségbe.”

A megfogalmazás nyitva tartja a kérdést, hogy Mária meghalt-e és utána támasztotta fel az Úr, vagy földi életének befejezése elváltozással (elragadtatással) történt-e (vö. 1Tessz 4,16; 1Kor 15,51; Zsid 11,5: „A hite alapján Hénoch elragadtatott és nem kellett meghalnia. Többé nem találták meg, mert Isten elragadta őt”; S253).

Teljességgel kizárták azonban testének enyészetét. Az „*elváltozás*” mellett is *szólnak érvek*, de a Krisztussal való azonosulás (hasonlóvá válás) szempontja *mintha* amellett *szólna*, hogy Mária meghalt és *Jézus feltámasztotta.* Mindkét vélemény képviselhető. Az anyagelvűség tévtanával kellett szembeszállni a dogma világháború utáni ünnepélyes kihirdetésével. Az ember örök hivatásának tudatosításától az emberi élet nagyobb megbecsülését remélte az Egyház (S262).

Ha Hénoch halál nélkül elragadtatott Istenhez, és Illés tüzes kocsin utazott fel, mennyivel inkább kézenfekvő, hogy Jézus nem adja Édesanyját a halál hatalmába. Ha Isten másokat (pl. Dánielt az oroszlanbarlangban) megőrzött, miért ne lett légyen éppen Mária semper incorrupta (= mindig romlatlan)? (S259)

Transitus (átmenetel) legendák, apokrif iratok egészen az V. századig nyúlnak vissza (S255). Mauritius császár (+602) az eredeti Istenanya emlékezetét aug. 15.-re rögzítette, mint elszenderülés ünnepét. Később elszenderülés helyett analepsis-ről beszéltek, ami felemeltetést, mennybevételt jelent (ApCsel 1,22;

Mk 16,19). 650 körül Rómában megünnepelték a Dormitiót, később a megjelölése depositio (= letevés) ill. natale (= a Menny számára való születés). 800 körül azonban az assumptio (= mennybevétel) megjelölés lett szokásossá (S257). M. Jugie a Szentírás hallgatását azzal indokolja, hogy Mária csak az Evangéliumok megszövegezése után halt meg (S262).

Pál arra vágyódik, hogy elköltözzön és Krisztussal legyen (Fil 1,23). Vagyis Krisztussal való létre gondol az általános föltámadás előtt. Ez a Krisztussal való lét semmiképp sem belépés a kapcsolat nélküli létbe, annak ellenére, hogy Pál testi föltámadása még nem következett be. A halál *pillanatában* való *általános* föltámadás *tévtana* esetén Jézus a keresztről támadt volna fel (S265). *Durandus téves tanítása alapján a lélek tetszőlegesen anyaghoz kapcsolódhat. Ezzel szemben a hagyományos tanítás szerint a föltámadás nem mellőzi a földi test maradványait. Szűz Mária feltámasztása és mennybevétele* elővételezi azt a megdicsőülést, amely az összes többi választott számára van meghatározva. Ezért a mi testünk anyagai is meg lesznek dicsőítve (S266-267).

Mennysorság királynéja

Megjelenik a gebirah (= úrnő) kifejezés az 1Kir első fejezeteiben. Salamon fölkelte amikor Batseba eljött hozzá, fejet hajtott előtte és trónt állíttatott oda az anyakirálynénak. Ő úrnő. Júdában a király uralomra lépésének említésénél külön megnevezik az anyját (1Kir 15,13, 2Kir 10,13, 2Kron 15,16, Jer 13,18). Mármint Jézus a megígért (2Sám 7,12) Dávid-utód, és Mária az anyakirályné. „Az Úr Isten neki adja atyjának, Dávidnak trónját, uralkodni fog Jákob házában mindörökké, országlásának nem lesz vége” (Lk 1,32). Mária a messiási gebirah. Mária királynőségét kifejezésre juttatja egész országok (rég Magyarban uruszágok=urasságok, uralmak) az ő patronátusa (=védelme, oltalmazása) alá állítása. XII. Piusz ezen az alapon a mennybevétel hittételének kihirdetése után bevezette a Mária királynő ünnepét (S267-268).

Szűz Mária a Megváltó nemes társa

Az anyai lét és cselekvés, valamint a menyasszonyi társ kapcsolat (tanítványnő, megváltott, leány) ugyanannak a személynek két oldalán, két isteni küldetés egyidejűségén alapul (S191). Mária a teremts csúcsa, és kifejezi a teremtménynek azt a küldetését, hogy Istennek adott válasz legyen (S272). A protestánsok ugyan elismerik Máriát mint Istenanyát, de nem mint Krisztus menyasszonyát (S270-271). Luther Máriát keresztgerendához hasonlítja, amit merő passzivitás jellemez, mindig Istennel ellentétben nézi őt. Ő nem holt eszköze a megváltásnak, hanem szabad személyes beleegyezéssel válik anyává.

A „socia” (társnő) cím XII. Piusz pápasága idején felértékelődik és helyettesíti a corredemtrix (= társmegváltó) címet, amit azóta kerülnek. Nem fordul elő többé a Lumen Gentium-ban vagy a későbbi pápai körlevelekben sem. „Az asszony, akit socia-ként (=társul) adtál nekem, adott nekem a fáról és ettem” (Ter 3,12; S272-275). LG 61-62: „Üdvözítőnk anyja, a Megváltó másokat messze felülmúló társa (genera socia), a kegyelem rendjében anyánk. Szüntelen közbenjárásával kieszközli nekünk az örök üdvösség ajándékait... Ezért nevezik közvetítőnek” (S279-281). J. Gallot szerint ezzel a II. Vatikáni Zsinat kifejezte a corredemptio lényegét. Máriának befogadó módon való hozzájárulása a megváltáshoz tagadhatatlan, hiszen a megváltás megvalósításához a megváltás elfogadása is szükséges. Mária elfogadta az emberiség nevében az egyetlen Közvetítő által teljesített Megváltást (S283-384).

Istenjegyesi anyaság, és istenanyai menyasszonyság a kettős küldetése Máriának Scheeben szavai szerint (S234). A Ter 2,24-et is *ebben az istenjegyesi* értelemben magyarázzák *az egyházatyák*, hogy Krisztus elhagyta az Atyát, hogy az asszonyhoz, vagyis az Egyházhoz ragaszkodjék. A férj Krisztus, a hitves társnő az Egyház (S229). Mária ott állt a kereszt tövében, míg az apostolok elmenekültek, mert az asszony nem tagadja meg hitvestársát, mivel meg van írva: „amit Isten egybekötött, ember szét ne válassza!” – írja Ambrus. Bárhon lesz most valaki hívővé, Máriává lesz (S230). „A kereszt tövében állt” – írja Ambrus – „állt, így olvasom, de nem olvasom, hogy sírt. Míg az apostolok elmenekültek, ő együtt érző szemmel nézte a Fiú sebeit” (S231). „Mária a kereszt alatt: még a haláltól sem félt Jézus ellenségei részéről.” E halálra való készséget Paschasius Radbertus méltatja: „készen állt a halálos döfésre. Így felülmúlja az összes vértanút” (S232).

Ábrahám nemcsak példája és patrónusa, hanem oka is lesz az áldásnak (R213). Mária nemcsak egy példa az áldásra és a megváltásra, hanem Isten akaratától és kegyelmétől függve ő a megváltás oka is – persze másodlagosan és eszközként. Szent Iréneusz írja, hogy „Mária engedelmisségével a megváltás oka lett maga és az egész emberiség számára.” Ábrahámnak Isten ezt mondta: „Általad nyer áldást a föld minden nemzetsége.” Amennyiben elismerünk egyfajta közvetítő szerepet Ábrahámnak, miért ne ismernénk el ilyet nagyobb joggal Máriának is? (R214)

Krisztus egyetlen közvetítése az önmaga által alapított, teremtett és emberi közvetítéseken keresztül valósul

meg a gyakorlatban, mint amilyenek a szentségi jelek és az apostolok személyes közvetítése. Mária Isten Igéjének is fontos része. Isten olykor szavakon keresztül tanít, olykor műveken keresztül. Kinyilatkoztatás két módon történik: szavakon és tetteken keresztül. A Biblia nemcsak szavakat, hanem gesztusokat, szimbolikus cselekedeteket is tartalmaz, sőt, olyan életeket is, amelyek önmagukban prófétai jelentőséggel bírnak. Mária egyike ezen prófétai életeknek, és mint ilyen, a kinyilatkoztatás hordozója. Nemcsak abban, amit mond, hanem abban is, amit tesz, és egyszerűen ami. A maga módján Mária is egy látható ige. Egy cselekvő szó, ahogyan Szent Ágoston definiálja a szentségi jelet (R215-216).

A Bibliában Isten féltékenysége a bálványokra vonatkozik, nem a saját eszközeire és hírnökeire. Talán megsértődne egy király, ha azt látná, hogy alattvalói az iránta érzett szeretetből és tiszteletből még a földet is megcsókolják, amelyre a lábát tette? (R217)

Luther egyik karácsonyi prédikációjában így fogalmaz: „A hívő ember azzal a becses jóval dicsekedhet, hogy Mária az ő igazi Anyja, Krisztus a testvére, Isten az Atyja” (Kirchenpostille, Weimar 10, 1, 73.; R217). Zwingli még merészebben fogalmaz: „A tiszta Szűz Mária üdvösségünk anyja”. A protestáns testvérek marginális csoportjai azt gondolják, hogy kötelesség kisebbiteni Máriát, és ezen a ponton folyton támadni kell a katolikusokat, félretéve mindazt, amit a Szentírás mond Máriáról (R217-218).

Pontosan Mária az egyik kitüntetett eszköz, amelyen keresztül a Szentlélek elvezetheti a lelkeket a Krisztushoz való hasonlóságra, mert Mária része Isten Igéjének. Ő maga is Isten cselekvő szava. A mondatot, hogy „per Mariam ad Jesum” (Jézushoz Márián keresztül) úgy kell érteni, hogy Mária, mint teremtetett közvetítő, a teremtetlen közvetítőnek, a Szentléleknek az eszköze (R223-224).

Mária jelenléte a Kereszt alatt láthatóan is tanúsítja, hogy honnan jött a Lélek, és az a kegyelem, mellyel korábban ő is megszentelődött: Krisztus megváltásából. Mária is, aki kegyelemmel teljes volt fogantatásától kezdve, többször megkapta a Szentlelket: az angyali üdvözlésben, a kereszttel, az utolsó vacsora termében.

Szűz Mária Krisztus után a legfőbb kegyelemközvetítő

Scheeben: „Krisztus megváltásának minden vérét kiontotta a kereszttel álló anyja szívébe, amelyből kapta, hogy ugyanazon, mint csatornán keresztül, kiontsa az emberiségre.” Teológusok tanításában ennél több is folyamatosan jelen van, hogy Mária minden kegyelemnek közvetítője. Ez kétségtelenül valami féle szolgálati út hatását keltheti. De ezeknél a jelentős teológusoknál sem jelenti Mária egyetemes közvetítő szerepe (erről még nincs tanítói hivatali döntés!) azt, hogy mindig és legelőször Máriához kell fordulnunk az ő szószólásáért, vagy hogy Krisztus egyébként nem akar meghallgatni minket. Az imádkozó mindenesetre veszélyezteti a kérését Mária tudatos és vétke kizárásával. Az Egyház tagjainak könyörgése egymásért nagy szerepet játszik az Újszövetségben (Róm 10,1; 2Tessz 3,1; Kol 4,3; Ef 6,18; Zsid 13,18; Jak 5,16 és másutt). Mária nem áll közvetítőként Isten és az ember között, hanem úgy értik, mint közvetítőt és utat az egyetlen Közvetítőhöz (S278). A kegyelem közvetítése Krisztus Teste mindegyik tagjának a feladata. Albert gyakran használja Máriára a nyak metaforát, mely a táplálékot a testhez viszi és a test többi tagja fölé emelkedik (S277).

VI Pál: A forrást, melyet Krisztus a Szűz méhében fakasztott, a keresztelő medencébe helyezte; azzal ruházta fel a vizet, amivel az Édesanyát: a Magasságbeli erejével és a Szentlélek árnyékával (Lk 1,35). Az Egyház lelki termékenysége sem a sokféle tevékenységen nyugszik, hanem a Szentlélek munkálkodásán. Szűz Máriának az együttműködése valamennyi szentségre kiterjed, és ez azt jelenti, hogy közreműködik a természetfeletti élet növekedésében. Mária és az Egyház nemcsak tárgyilag hatnak (ex opere operato a Christo per Ecclesia), hanem a személyes bekapcsolódás által (ex opere operantis Ecclesiae), vagyis az Egyház lelki kegyelmi fáradozása révén, amely arra irányul, hogy a szentség kegyelmét a felvevők személyesen be is fogadják (S321).

Jeremiás imáival közbenjár a népet. A Makkabeusok 2. könyvében (15,14) hathatós közbenjárónak mutatja be Mózes és Sámuelet (Jer 15,1). Az Ószövetségben halljuk Isten panaszát, mert nem talált senkit, aki közbenjárna nála, hogy ne sújtsa haragjával a népet (Iz 59,16; Ez 22,30; R346).

Ha Isten megígérte, hogy „bármit kérünk is akarata szerint, megadja nekünk” (1Jn 5,14), annál inkább megtesz mindent, amit Mária kér, mert ő csak olyat kér ami Isten akarata szerint való. Mikor egy teremtmény mindazt akarja, amit Isten tesz, Isten megtesz mindent, amit a teremtmény akar. Hányan nyertek el kegyelmeket úgy hogy jól tudták, Mária közbenjárására nyerték el! Ha valakinek nehézséget jelent, hogy közvetítőnek nevezze, akkor, ha úgy tetszik, ne nevezze sehogyan, csak higgyen a tömeges tanúságtévők valóságának, ha nem akarja megsérteni azt, aki úgy akarta, hogy mindez megtörténjen.

Ha szeretjük Máriát, követjük, komolyan vesszük őt, mint olyat, aki tapasztalt vezető a teljes Krisztusba

alakulás, a szentség felé vezető úton (R350). Mikor reggel felkel a nap, a hold félrevonul, és bizton nem kíván versenyezni a nappal. Amikor Krisztus eljön a lélekbe, Mária félrevonul, és azt mondja, amit Keresztelő Szent János: „Az én örömöm most teljes lett. Neki növekednie kell, nekem kisebbednem” (Jn 3,29). Amikor Illés egy tüzes szekéren az égbe ragadtatott, Elizeus azt kérte, hogy szálljon le rá két annyi rész a lelkéből - mesterére gondolva (2Kir 2,9). *Mi is kérhetjük a Mennybe felvett Nagyboldogasszonytól, hogy „legyen mindenkiben Mária lelke, hogy magasztalja az Urat!”* (Szt. Ambrus)

Ami Máriának Isten zarándok népe melletti szerepét illeti, párhuzamba lehet állítani a tűzoszloppal, ami a pusztában mutatta az utat nappal, éjjel pedig világított az Ígért földje felé tartó népnek. Így éjjel is vonulhattak (Kiv 13,21; MTörv 9,16). Mária szerepét a hold képével is illusztrálhatnánk. A hold nem saját fényével világít, hanem a nap fényével, amelyet befogad és továbbít a földre. Mária sem a saját fényével világít, hanem Krisztus fényével. Ebben az értelemben is tükör, mert az Egyházra vetíti Krisztus fényét. A hold éjszaka világít, így Mária gyakran azoknak világít, akik a hit és a próba éjjelén mennek keresztül, vagy a bűn sötéttségében élnek, de hozzá fordulnak (R348-349).

Szűz Mária-tisztelet formái

Egy festő nem csak úgy nevelhet magának tanítványokat, hogy elolvastatja velük a művészetről szóló írásait, hanem úgy is, hogy meghívja őket, nézzék meg azt, amit a legsikerültebb képének tart. Nincs olyan festő, aki megsértődne, ha látná, amint tanítványai elbűvölten körülállják remekművét, hosszan elgöyörködnek benne és igyekeznek utánózni (R335).

Ugyanakkor fontos, hogy saját Mária tiszteletünk formáit ne tartsuk kizárólagosnak és egyedül üdvözítőnek.

Bosco Szent János (+1888) nevelési módszerének alapját az Immaculata képezi. Szűz Mária tisztelete nála tisztaságra és szeretetre való nevelést, egyben a rossz minden formájától menedéket nyújtó védelmet is jelent. Savio Szent Domonkos által alapított Immaculata Szövetségben látta nevelői munkájának legfőbb eredményét. Don Bosco azt állította a művéről: mindent Mária csinált, akit az ifjak ezért tisztelnek a Segítő megszólítással. 1862. május 30-án azt álmodta, hogy:

A hullámokon rengeteg vitorlás hadihajó sorakozik fel csatarendben... Egy sokkal nagyobb és magasabb hajót igyekeznek megtámadni, amelyet szintén számos kisebb vitorlás támogat. A szél az ellenségnek kedvez. Nem nagy távolságra egymástól két oszlop emelkedik ki a tarajos hullámok közül. A magasabbikon egy hatalmas Szentostya látható... az alacsonyabbon pedig a Boldogságos Szűz szobra áll... de a vihar nemsokára még böszültebben söpör végig a tengeren. Most maga a pápa lép a kormánykerékhez, hogy a két oszlop közé irányítsa a hajót. Az ellenség támadása fokozódik, és a vitorlások is lelankadnak. De aztán szél támad a két oszlop felől (Szentlélek kegyelme), és a vásznak újra kidagadnak, a Pápa azonban súlyosan megsebesül. A közelében lévők hozzá rohannak és fölemelik, a Szentatya másodszor is megsebesül és meg is hal. Végigzúg a tengeren az ellenség diadalordítása. De alig hogy meghal az egyik pápa, máris egy másik lép a helyébe. Az összegyűlt kapitányok olyan gyorsan megválasztották, hogy a hajók legénysége szinte észre sem veszi a változást. Az Új pápának sikerül az ellenséges támadást elhárítania; a két oszlop közé vezeti a hajót és egy-egy láncsal hozzájuk erősíti. Erre nagy zűrzavar támad az ellenséges vitorlások között. Hanyatt-homlok menekülnek, sok elsüllyed közülük. A pápa oldalán harcoló hajók szintén a két oszlop valamelyikéhez horgonyozzák le magukat. S a tengerre fönséges végtelen csend borult.“

Don Bosco ehhez az álmához hozzáfűzte: annyi veszély között két eszközzel lehet megmenteni az Egyházat: a buzgó Mária-tisztelettel és a gyakori Szentáldozással.

Eudes Szent János Szűz Mária Szeplőtelen Szívének tiszteletét szorgalmazta (S322). Az Egyház egyedül Jézus és Mária szívéből hiszi szilárdan, hogy a Mennyben dobog. Meggondolandó, hogy Jézus Szívét gyermekkorában Édesanyja is formálta.

Felajánlás Szűz Máriának: Máriának saját személyünk odaszentelése vagy valamilyen dolog Mária védelme alá helyezése (S333) nem ritkán ígértételhez kapcsolódik (fogadalom formájában ez bűn terhe alatt kötelez). Szűz Máriának, mint teremtménynek szentelhetünk-e valamit, valakit? Szent István király Magyarországot szentelte Patrona Hungariae-nak. XII. Piusz pápa 1942-ben az egész világot Szűz Mária Szeplőtelen Szívének ajánlotta. Bosco Szent János, Eudes Szent János édesanyja gyermekeiket Szűz Mária oltalma alá helyezték (S324).

Valamennyi ilyen típusú szentelés Istenre, ill. Jézus Krisztusra irányul. Az átadás címzettje nem lehet teremtmény, csak Isten. Mivel Szűz Mária nem magánszemély, hanem benne a személy és a küldetés egybeesnek, ezért a személyének szentelés nem is állhat meg soha Szűz Mária személyénél. Valamely embercsoport vagy nép odaszentelése nem más, mint erőteljes kérés Szűz Máriához segítségért, mely abból indul ki, hogy Mária egyedülálló közbenjárói erővel rendelkezik (S324-326). A tökéletes máriás vallásosság

csupán előkészíti Jézus Krisztus uralmát, és a Krisztus alá vetett „rabszolgaság” (vagyis az egyéb függések nélküli szabadság) gondolatába vezet át. Ennek megfelelően az út Jézushoz Márián keresztül nem jelent kitérőt, hanem Istentől ajánlott legrövidebb és legbiztosabb út. Amint felismerjük ennek súlyát és rendkívüli kegyelmi erejét, az odaszentelést magunknak is meg kell ismételni, pl. nekünk, magyaroknak Szent Istvánét, melyet helyettünk tettek meg, éppúgy, mint a keresztségi fogadásunkat. Sőt, önmagunk Máriának szentelése nem más, mint keresztségi fogadásunk megújításának kitüntetett módja.

Szent Grignon Lajos A tökéletes Mária-tisztelet (ford. Csávosi Elemér, 1939.) c. művének rövid összefoglalása:

Mária Gratiarum Mediatrix, Szűz Mária általános kegyelmi közvetítésének tana két igazságot foglal magába. Első, hogy Szűz Mária az összes kegyelmek megszerzésében közreműködött. Második, hogy a kegyelmek kiosztásában Isten minden kegyelmet Szűz Mária közbenjárására juttat. Azt nem jelenti, hogy Isten csak akkor ad nekünk kegyelmet, ha azért előbb Szűz Máriának segítségét kérnénk, mert Isten sok kegyelmet ad nekünk anélkül, hogy őt kérnénk. De ez a tan mindenestre feltárja előttünk Szűz Mária segélyül hívásának mérhetetlen fontosságát. Katolikus dogma, hogy a boldogságos Szűz értünk Istennél közbenjár, és ebben mérhetetlenül felülmúlja az összes szenteket. Hogy azonban az ő közbenjárói tisztje teljesen általános, vagyis minden egyes kegyelemre kivétel nélkül kiterjed, nem dogma ugyan még, de sokkal több, mint puszta jámbor vélemény. Ha feleslegesnek tartanánk Szűz Mária közvetítését Jézus felé, ez azt jelentené, hogy a Királyok Királyát kevesebbre becsüljük, mint egy földi királyt, akihez közbenjáró barát nélkül nem közelednénk. Ha a földműves silány kis ajándékának átvétele után a királyné az almát szép aranytányérra tenné és így adná át a királynak a földműves nevében, ezzel az alma, habár magában véve királyhoz méltatlan ajándék, az aranytányérra és az átadó személyre való tekintettel felségéhez méltó adomány lenne. Szűz Mária tisztelete szükséges az üdvösségre. Akinek Szűz Mária nem Édesanyja, annak Isten nem is Atyja. Jócselekedeteink, ha Szűz Mária kezén mennek át, tisztaságban, érdemben, engesztelő és esdő értékben gyarapodnak. Ezáltal a szenvedő lelkek kínjai enyhítésében és a bűnösök megtérítésében sokkal hathatósabbak lesznek. Így megeshetik talán, hogy valaki, aki ezt az áhítatot ily módon nagyon hűségesen gyakorolta, sok lelket kiszabadított a tisztítóútból, és sok bűnöst megtérített, habár semmi mást nem tett, minthogy közönséges állapotbeli kötelességeit teljesítette. Mekkora öröm lesz ez az ítéletkor!

Mária saját testéből és véréből szolgáltatva az áldozati bárányt a világ megváltására. Ő ápolta, gondozta, táplálta, nevelte fel a bárányt. Amint Krisztus halála után ölébe teszik Fiának keresztről lefejtett szent testét, úgy teszi Isten ölébe a keresztfáról lehulló megváltás kegyelmi gyümölcseit is.

Csodatételeit Jézus Szűz Mária által kezdte meg, alighogy megszólalt Szűz Mária, Keresztelő Szent János megszentült. Egyik fő oka annak, hogy a Szentlélek jelenleg nem művel a lelkekben feltűnő csodákat az, hogy hűséges és elválaszthatatlan Jegyesével nem találja őket eléggé egyesülve.

Hamis tisztelői nem változtatják meg életüket és vakmerően hiszik, hogy majd haláluk napján Mária tiszteletük miatt megkapják úgyis az üdvösséghez szükséges kegyelmeket. Ha Szűz Mária rendszerré tenné, hogy az effajta embereket irgalmassága által megmenti, akkor felszabadítaná a bűnt, segítene Fiát keresztre feszíteni és megbántani. Ki merne ilyet még csak gondolni is? Máriától való függésének 30 éve alatt az emberré lett Isten Fia nagyobb dicsőséget adott Atyjának, mintha harminc évet fordított volna arra, hogy csodákat műveljen, az egész Földön tanítson, minden embert megtérítsen, mert különben ezt tette volna.

Szűz Máriától függően kell élnünk, hisz az Atya is csak általa képez magának gyermeket. Vajon miért élt Jézus Krisztus csak oly rövid ideig a földön és földi életének kevés évéből miért töltött majdnem minden időt Édesanyja iránt való alárendeltségben és engedelmisségben?

Járjunk Mária iskolájába. A rövid évek alatt Jézus Krisztus teljes korát el lehet így érni.

Ahol Szűz Mária van, ott nincs gonosz lélek. És egyike a leghatalmasabb ismertetőjeleknek, hogy a lelket a jó szellem vezeti, ha nagy áhítattal viseltetik Szűz Mária iránt.

Szűz Mária legkisebb cselekedeteivel, például a rokka pörgetésével vagy egyetlen öltéssel Istent jobban dicsőítette, mint Szent Lőrinc kegyetlen kínjával az izzó rostélyon. Szűz Máriában minden egyedül Istenre vonatkozik, nevezhetem őt az Istenre vonatkozásnak, mert csakis az Istenre vonatkozásban létezik. Ha te Szűz Máriát mondasz, ő Istent mond. Ha őt dicsérik, neki valamit ajándékoznak, akkor Istent dicsérik és ajándékozzák meg Szűz Mária által és Szűz Máriában.

Gondoljuk át cselekedeteink előtt, hogyan végeznék helyünkben Szűz Mária. Végül ajánljuk fel magunkat Szűz Máriának, elhatározva, hogy mindent Mária által, Máriában és Máriával teszünk, hogy általa jobban Jézuséi legyünk és megdicsőítsük az Istent.

Felajánló ima: Mint rabszolgád, neked adom át és neked szentelem testemet és lelkemet, belső és külső javaimat és összes elmúlt, jelen és jövőbeli jócselekedeteim értékét. És teljes jogot és hatalmat adok neked fölöttem és minden fölött, ami az enyém. Minden dologban engedelmeskedni akarok neked.

Szűz Mária és a nőről alkotott kép

Egyesek azzal bírálják az Egyházat, hogy Mária alakja nem kínált eléggé azonosulási lehetőséget a férjes asszonyoknak, mintha csak a szüzesség lenne érték.

Ágoston tanítja a két nem egyenértékűségét és különbözőségét: „A férfi nem megbecsülése Krisztus testében van, a női nemé Krisztus anyjában.” A Megváltó nélkül mindkét nem nyomorúságos állapotban lenne, ezért mindkét nemnek el kell fogadnia önmagát: „Ti férfiak ne vessétek meg magatokat: Isten Fia férfi alakot vett magára; és ti nők, ne vessétek meg magatokat: Isten Fia asszonytól született” (Ágoston; S209).

A XIII. századtól az arab orvostudomány elterjedése a női test alacsonyabb rendűségét tanította. A XIV. századig sok nőellenes állítás is megjelent a középkorban (S241). Ezen nő-ellenes felfogások ellensúlyként és kiigazításaként érvényesült a teológusok gondolkodásában Szűz Mária. Tarthatjuk-e a nőt a férfinél kevésbé döntésképesnek és szabadnak, amikor éppen egy nő volt az, aki teljes szabadságában a „Fiat” kimondásával hozzájárult az Üdvözítő megtestesüléséhez? (S292)

Luther kételkedett, hogy a nemi vágy megfékezhető, így a szerzetesrendek elveszítették létjogosultságukat nála, míg korábban a nők választhattak a házasság és számos egyéni kibontakozást nyújtó szerzetesi életforma között. Luther hatásából látszik, mennyire közeli kapcsolatban áll egymással a Szűz Máriáról és a nőről alkotott kép. A női aktivitás köre a reformátoroknál csupán Évára szűkült és negatív jegyet öltött minden aktivitás. A protestáns felfogás a nőt túlságosan beleszorítja a feleség és anya szerepébe. A XX. sz. első felében Faulhaber bíboros a hivatások sokféleségét a Szentírásban szereplő női alakok elemzése alapján fejtette ki. Faulhaber: „Ki merné ezek után azt mondani, hogy... az Istenre irányuló lélek, különösen a női lélek távol kell, hogy maradjon a közélettől? Ha a csendes názáreti szűz... a világtörténelem eseményeit említi (a Magnificatban), akkor nem lehet közömbös a vallásos nő számára, hogy Isten kezének munkája láthatóvá válik-e a világtörténelem irányításában (S293-294).

Számos életrajz született ebben az időszakban szentéletű hitvesekről és királynékról, a nevelés, a betegápolás szentjeiről, akiknek politikai vagy egyházi hivatásuk volt (pl. Sziénai Szent Katalin vagy Szent Johanna; S295).

Szent Edith Stein szerint az új nő ösképe maga Szűz Mária. Ő maga Krisztus jegyese. Betölti a nő különös hivatását, hogy küzdjön a gonosz ellen (önmagában, a férfiban, a társadalomban), ahogyan erről a Ter 3,13 beszámol. Megtestesíti a nőnek Krisztushoz való elsődleges odarendelését (ehhez képest csak másodlagos a férfihoz való tartozása (a bűn az elsődleges odarendelés tagadása), illetve hivatását a lelki, szellemi anyaságra. Ebben az odarendelésben áll a nő valódi méltósága.

A norvég író Sigrud Undset (1882-1949) liberális nőmozgalom aktivistájaként új nő megalkotására törekedett, majd megtért és katolizált (S296). Felfogása szerint a nem szentségi kapcsolatban élő férfi és nő csupán önmagát tekinti mércének, s így kapcsolatuk könnyen tönkre mehet saját egoizmusuk és lelki elszegényedésük miatt. A szentségi házasságban, egy ilyen krisztológiai rendezett kapcsolatban a partnerek kevésbé vannak kitéve annak a kísértésnek, hogy a másikat csupán vágyuk tárgyaként kezeljék. A házasság szentségi jellegében a nő védelmének lehetőségét pillantja meg, Luthertől eltérően, aki világi dologként fogja azt föl.

Gertrúd von le Fort (1876-1971) német költő. Az örök nő c. művében (S297) a nő három, részleges perspektívában jelenik meg: mint szűz (örök nő), jegyes vagy mátká (az időbeli nő) és mint anya (az időtlen nő). A szűz az Istenhez, a mátká a férfihoz, az anya a gyermekhez való viszonyt fejezi ki. A szűz véget vet a nemzési folyamatnak és immár nem áll benne a földi végtelenség előrehaladó folyamatában. Ő az örök nő. Ha azonban a nőn egyfajta önmegváltási hevület vesz erőt és ezért megszünteti Istennel való kapcsolatát, csak önmagának akar élni, elveszíti ezt a képességet. A Krisztushoz való odarendelés (sponsa Christi) rangban megelőzi a férfihoz való odarendelést (sponsa = menyasszony). Egy ember sem lehet a másiknak „egyetlene és mindene”, éppen a házasság kegyelmi jellege biztosítja ezt a hierarchikus struktúrát. A nő mint sponsa megtermékenyítheti a férje munkáját és ezáltal részesévé válik az alkotásnak. A földi létben a férfi a vezető, a nő a közreműködő, ám a természetfeletti felé vezető úton a nő a vezérlő személy. Mint szűz a nő egymaga áll szemben az idővel, mint sponsa vagy hitves megosztja az időt a hozzátartozó férfival, anyaként azonban túllép az időn: az anya a földi végtelen képe. S a nő itt is önátadásban él (S299). Mária a virgo-mater (szűz-anya), legalább lelkileg meg kell, hogy valósuljon minden nő életében. Szűz Mária a kozmosz önátadása Istennek a menyasszony alakjában.

Simon de Beauvoir: Jean Paul Sartre élettársa volt és nagy hatást gyakorolt a feminizmusra. Sartre szerint az egzisztencia hozza létre az esszenciát, vagyis az embert nem a lényege határozza meg, hanem önnön lényegét a maga szabadságában megalkotja. Simon de Beauvoir ezért ezt mondja: „Az ember nem nőként születik, hanem nővé lesz. A társadalom olyan szerepbe kényszerítette a nőt, amely szereptől szabad

önmeghatározása által kell megszabadulnia. A házasság meghaladott erkölcsök maradványa” – szerinte (S300). A feministák szemében Mária szüzessége gyakran alkalmat nyújt arra, hogy szitoközönt zúdítsanak a katolikus és ortodox Egyház „szexualitás-ellenességére”, mely abban fejeződne ki, hogy elnyomják a nőt és a rosszra való csábítás okának állítják be. E szerzők szerint a helyzet a protestantizmusban még jobban elfajult. Így vált a szűz a női autonómia jelképévé, aki nem valaminő levezetett életet folytat, tehát nem valakinek az anyja, lánya, istennője stb.

A *feminista „teológia”* ellenérzéseket gerjeszt a Szeplőtelen Fogantatás iránt, mivel a többi nő büntelenségét megkérdőjelezi, miközben a feminizmust a női rossz tagadása jellemzi. Az atyáktól és a követelményektől való megszabadulás képes felébreszteni a szűzben a szűznemzés képességét. Arra törekedtek (Jung alapján), hogy Máriában is egységben lássák a jót és a rosszat. A mennybevételt azért nem fogadják el, mert ez csak passzív felvételt jelent, ezzel szemben a férfi, Krisztus esetében aktív mennybemenetelről beszélünk. Az autonómiából a feminista teológia levezethetőnek tartja a művi vetélés elvégzésének jogát. Ám a szentírási szolgáló, akinek alázatosságára az Úr letekintett, nem autonómnak érzi magát, hanem inkább az Isten iránti bizalom hatja át. Az ellenvetést, hogy Mária szüzességének tana test- és szexualitás-ellenességet fejez ki, azzal tudjuk megcáfolni, hogy ezt éppen a test- és szexualitás-ellenes gnosztikus tételeket próbálta leküzdeni az Egyház a szűzi szülés tana által. Szerzők nem ismerik fel saját gnosztikus eltévelyedésüket, amely a jó és a rossz, a kígyótipró és a kígyóistennő kibékítésének törekvésében világosan megfogalmazódik. Máriában ez utóbbi kettőt akarják egyszerre látni. Egyes szerzők Jung és Drewermann archetipikus tanából kiindulva a tudattalan projekciójának tartják Mária alakját, ami a pogányoknál egyes mítoszokban Ízisz és Artemisz kultuszban ugyanúgy megjelenik. Valójában nem ismerik az egyházi hagyományt, ami pont ellenkezik a mítoszokban megjelent tartalommal (S304).

Az *egyenlőségfeminizmus* felfogása szerint az ember férfi-nő androgün. Nem a természet, hanem társadalom ruházta fel a nemeket különböző feladatokkal. Aki a nőiségnek és Szűz Máriának mélyebb jelentőséget tulajdonít, az a feministák szemében szexista (nemileg elfogult). A feminizmus nem ismeri fel a kettős kinyilatkoztatásnak a teremtésben megnyilvánuló gazdagságát. Milyen színtelen lenne a madarak világa, az emberi öltözködés a nemek közötti feszültségek nélkül (S306-307).

II. János Pál pápa *Mulieris Dignitatem* apostoli iratában kiemeli a nő méltóságát és hivatását. Egyenlő a méltósága a férfiével. A személy egy másik személlyel álló viszonyban, közösségben nyeri el egységét. Az önmegvalósítás a másoknak és az Istennek való önátadásban történhet meg. Szüzesség és anyaság egymást kölcsönösen kiegészítve az élet titkának szolgálatában állnak. Isten atyasága nem jelent sem női, sem férfiúi tulajdonságot. Csak analóg módon kell értenünk (S305). S különösen a nő feladata, hogy az ember szeretett minivoltát hírül adja.

Színdarab-töredék

Gabriele M. Roscini: A Szűzanya Valtorta Mária írásaiban, Róma 1973. c. műve alapján (átírat: Farkas László atyától, teljes szöveg a mente.hu-n)

N: narrátor, J: Jézus, M: Mária

N: A világegyetemben létező minden dolog megteremtésénél a Szentháromság Isten Máriára gondolt, aki egyedül elégséges ok lett volna a világegyetem megteremtésére. Később is elmondhatta az Úristen: érdemes volt az embert megteremteni, életben hagyni a vízözön után, hogy így megszülessen a szép Szűz. És a világ attól a pillanattól fogva birtokolta az Istent imádó női lelket. Isten pedig attól a pillanattól kezdve letekinthetett a föld egy pontjára anélkül, hogy csalódást érzett volna. A tisztaság értéke olyan nagy, hogy egy szeplőtelen teremtmény méhe be tudta fogadni a befogadhatatlant. A bűnbeesés után ő lett a második földi Éden, ahol Isten kedvteléssel társalgott az ártatlansággal az esti szellő fuvallatában. Ő az, aki miatt a Megtestesült Igének nem kellett visszasírnia az eget és az Atya ölét, mert benne megtalálta azt a másik mennyországot, aki égi hajlékot formált magában, hogy Isten még tovább élvezhesse az ég örömét, mielőtt megismerné a szenvedést, amelyet a világ tartogat számára. Minden kegyelem egyetlen nőben egyesült, és ő megszülte azt a világnak, hogy meg legyen váltva.

J: Édesanyám, a Te igened, a „Fiat” volt az a szó, mely lehívott engem az égből a Te öledbe és felvitt engem a keresztre. A Te tejjé vált szeretetedből táplálkoztam. Tisztaságból és szeretetből vagyok megalkotva. Anyám, a Te méhéből származik az emberiség Tápláléka. Az Örökkévaló simogatása vagy azon a seben, amelyet az ember ejtett Istenen! Egyedül a Te illatodat, szeretetedet érezve szálltam alá az Égből. „Bezárt kert vagy, lepecsételt forrás, ó húgom, én mátkám” (Én 4,1.11-12).

M: Gyermeke, a Te első tekinteted Édesanyádon pihent meg és első szavad ez volt: Mama. S az első

lépéseid azokkal a rózsaszínű lábacskáiddal, melyeket simogattam!

Az anya s a hívő imádatával simogattam, csókolgattam a lábakat, amelyeket majd keresztre szegeznek, és én látni fogom görcsös rándulásait, majd látni fogom elkékülni és fagyosan megmerevedni.

J: Amióta megszülettem, Te tudtad, hogy el fogsz veszíteni, hogy aztán újra megtalálj sokkal kiterjedtebb vonatkozásban, mint amilyen egy kis családi kör. Azóta készültél erre.

J: (Itt kifordul J és M a színpad felé és úgy is maradnak:) Gondoljatok az én anyámra, aki attól a pillanattól fogva, hogy engem megfogant, remegett arra a gondolatra, hogy én a halálraítélt vagyok!

M: Tudjátok ti, mit jelent ezzel a látomással élni egy anyának harminc éven át? –hogyan látni fogom fiamat saját ártatlan vérének bíborába öltözve! Annak a vérnek bíborában, amelyet én adtam neki! Úgy látni meghalni fiamat, mint egy gonosztevőt.

J: Az én Anyám szíve is, miként *az enyém*, megszakadt az emberiség miatt az emberiségért. A kehely szélén, melyet vérverejtékezésem közepette ittam ki, ott találtam már anyám ajkainak ízét, és sírásának keserősége eggyé olvadt áldozatom epe italával. Isten ott akarta őt az én Kálváriámon, hogy belevegyítse szüzi könnyeinek vizét az isteni vér borába, és *így bemuthassam az első misét*. Tudod mi lesz a Mise? A Mise az én halálom örök alkalmazása lesz az idők végezetéig a szenvedő emberi nem számára. Az ő szeplőtelen és fájdalmas szíve préselte ki magából a balzsamot, hogy azzal gyógyítsa meg gyermeke minden sebeit.

M: *Fiam keresztáldozata előre megváltott lelket szerzett nekem, ezért én mentes voltam az érzékiség bűnétől.* Éva a kegyelem hiányában az ördöghöz lett hasonlónak, *engem Fiam az Istenhez tett hasonlónak.* Én megalázkodtam, Éva gőgössé lett. Én engedelmeskedtem, Éva engedetlen volt. Én szüzességemben termékeny lettem, Éva testében és lelkében elveszítette sértetlenségét és tisztaságát. Ne feledjétek, gyermekeim, aki angyalt akar játszani, állati nivóra süllyed!

J: A Teremtő első gondolata az embert illetően az volt, hogy éljen és halál nélkül jusson át a földi paradicsomból a mennybe. *Ádám és Éva bűne következtében lépett a világba a halál. Eredetileg Isten békés átjutást tervezett számunkra* ebből az életből, az örök életbe, miképp valaki egy ház küszöbét átlépve belép a királyi palotába. Azt akarta, hogy az ember testből és szellemi lélekből megalkotott egész lényével kerüljön át Földről a mennyi honba. *Édesanyámat ebben a dicsőségben részesítettem, mivel bünt nem ismert* (V163). Tudom, hogy kegyelmet adni nektek annyi, mint neki örömet szerezni, mivel ő a csupa szeretet. Ami a fiúhoz tartozik, az az anyához is tartozik. A fiú kegyelmi kincsei az anya kincsei is. Mária az én kincstárnokom, az ő szeplőtelen szívéért megnyitom a menny kincseit. Mária mindenkinek a dajkája, hisz ő táplálja a lelkekben a megszentelő kegyelem életét, a segítő kegyelmekkel. Mint gyermekek az anyja fátyla alatt, Mária imája úgy védelmez titeket pajzs gyanánt az érzékek tüze és az ördög ellen.

Fatima – adalék a fő előadáshoz

Portugália őrangyala az első világháború alatt 1916-ban engesztelő imádságokra tanította a gyermekeket az Oltáriszentséggel kapcsolatos közömbösség és szentségtörések kiengesztelésére és a bűnösök megtérésének kieszközlésére: „Istenem hiszek tebened és imádlak téged, remélek tebened és szeretlek téged. Bocsánatot kérek mindazokért, akik nem hisznek és nem imádnak, nem remélnek és nem szeretnek.” „Legszentebb Szentháromság, Atya, Fiú és Szentlélek felajánlom neked a mi Urunk Jézus Krisztus drága testét és véré, lelkét és istenségét, Aki jelen van a Föld összes tabernákulumában, engesztelésül a szidalmakért, szentségtörésekért és közömbösségért, amelyekkel megbántják. Szentséges szívének és Mária szeplőtelen szívének érdemeiért könyörgök a szegény bűnösök megtéréséért” (F27-29).

*A harmadik fatimai titok látomásában látták a gyerekek, amint a kereszt szárai alatt angyalok fogják fel a vértanúk vérének és az Istenhez igyekvő lelkekre öntözik. Krisztus vére és a vértanúk vére a látásban eggyé válik: a vértanúk vére a kereszt szárából folyik. Vértanúságuk összetartozik Krisztus szenvedéseivel, eggyé vált vele. Kiegészítik, ami még hiányzik Krisztus szenvedéséből az Ő teste, az Egyház javára (vö. Kol 1,24). Életük Eucharisztia lett, belépett a meghalt búzaszem misztériumába, és részesednek annak termékenységében. A vértanúk vére a kereszténység magvetése (Tertullianus). A riasztóan kezdődő titok tehát a remény képével fejeződik be: nincs hiábavaló szenvedés az Istent kereső emberek számára (Ratzinger, F 56-57). *A mi kis áldozataink, imáink is belekapcsolódnak Jézus áldozatába, mely közös áldozat a Fatimai szűz szavai szerint megtérésekhez és nagy megújuláshoz fog vezetni.**

VÁCI EGYHÁZMEGYEI
IFJÚSÁGI LELKÉSZSÉG

